

Z A K O N

O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Penzijsko i invalidsko osiguranje u Republici Crnoj Gori obuhvata:

- 1) obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje na osnovu tekućeg finansiranja,
- 2) obavezno penzijsko osiguranje na osnovu individualne kapitalizovane štednje;
- 3) dobrovoljno penzijsko osiguranje na osnovu individualne kapitalizovane štednje.

Član 2

Ovim zakonom uređuje se obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje na osnovu tekućeg finansiranja.

Član 3

Obavezno penzijsko osiguranje na osnovu individualne kapitalizovane štednje i dobrovoljno penzijsko osiguranje na osnovu individualne kapitalizovane štednje uređiće se posebnim zakonom.

Član 4

Obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem na osnovu tekućeg finansiranja (u daljem tekstu: penzijsko i invalidsko osiguranje) osiguranicima se, po osnovu rada, zavisno od dužine ulaganja i visine osnovice na koju je plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, uz primjenu načela uzajamnosti i solidarnosti, obezbjeđuju prava za slučaj starosti, invalidnosti i tjelesnog oštećenja, a članovima njihovih porodica pravo za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika prava.

Član 5

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja su lična prava i ne mogu se prenositi na druga lica.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ne mogu zastarjeti, osim prava na potraživanja dospjelih, a neisplaćenih iznosa u slučajevima utvrđenim ovim zakonom.

Član 6

Sredstva za penzijsko i invalidsko osiguranje obezbjeđuju se iz doprinosa koje plaćaju osiguranici i poslodavci.

U posebnim slučajevima i pod uslovima utvrđenim zakonom sredstva za penzijsko i invalidsko osiguranje obezbjeđuje Republika Crna Gora (u daljem tekstu: Republika),odnosno drugi obveznici.

Član 7

Sredstva za penzijsko i invalidsko osiguranje i prava iz ovog osiguranja obezbjeđuju se, odnosno ostvaruju u Republičkom fondu penzijskog i invalidskog osiguranja (u daljem tekstu: Fond).

Član 8

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja stiču se, ostvaruju i koriste samo pod uslovima i na način utvrđen ovim zakonom i ne mogu se regulisati drugim propisima.

Stečena prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja mogu se ukinuti samo u slučajevima određenim ovim zakonom.

II . OSIGURANICI

Član 9

Osiguranici, u smislu ovog zakona, su:

- 1) zaposleni (u daljem tekstu: osiguranik - zaposleni);
- 2) lica koja obavljaju samostalnu djelatnost (u daljem tekstu: osiguranik samostalnih djelatnosti);
- 3) poljoprivrednici (u daljem tekstu: osiguranik-poljoprivrednik).

Ako lice istovremeno ispunjava uslove za osiguranje po više osnova iz stava 1 ovog člana, osnov osiguranja određuje se na taj način što postojanje osnova osiguranja po prethodnoj tački isključuje osnov osiguranja iz naredne tačke.

Obaveze za plaćanje doprinosa po osnovu osiguranja utvrđuju se u skladu sa ovim zakonom.

Član 10

Osiguranici – zaposleni su:

- 1) lica zaposlena u privrednom društvu, drugom pravnom licu, državnom organu, organu jedinice lokalne samouprave ili kod fizičkog lica (u daljem tekstu: poslodavac);
- 2) civilna lica na službi u Vojsci i vojnim jedinicama i vojnim ustanovama;
- 3) izabrana ili imenovana lica, ako za obavljanje funkcije ostvaruju zaradu;
- 4) članovi odbora direktora u privrednom društvu i drugom pravnom licu i članovi upravnih odbora u javnim preduzećima i ustanovama koji za svoj rad primaju naknadu, ako nijesu osigurani po drugom osnovu;
- 5) zaposlena lica upućena na rad u inostranstvu, odnosno zaposlena u privrednom društvu, odnosno drugom pravnom licu koje obavlja djelatnost ili usluge u inostranstvu, ako nijesu obavezno osigurana po propisma te zemlje ili ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno;

6) državljani Srbije i Crne Gore koji su, na teritoriji Republike, zaposleni kod stranih ili međunarodnih organizacija i ustanova, stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava ili kod stranih pravnih ili fizičkih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno;

7) državljani Srbije i Crne Gore zaposleni u inostranstvu, ako za to vrijeme nijesu obavezno osigurani kod stranog nosioca osiguranja ili ako prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, po propisima te države, ne mogu ostvariti ili koristiti van njene teritorije, a neposredno prije odlaska u inostranstvo bili su osigurani u Republici, odnosno ako su prije odlaska u inostranstvo imali stalno prebivalište u Republici;

8) strani državljani i lica bez državljanstva koja su na teritoriji Republike zaposlena kod stranih pravnih i fizičkih lica, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno, odnosno ako nijesu osigurana po propisima druge države;

9) strani državljani i lica bez državljanstva koja su na teritoriji Republike zaposlena kod međunarodnih organizacija i ustanova i stranih diplomatskih i konzularnih predstavništava, ako je takvo osiguranje predviđeno međunarodnim ugovorom;

10) lica za čijim je radom prestala potreba, odnosno koja su prestala da obavljaju preduzetničku djelatnost, dok ostvaruju novčanu naknadu prema propisima o radu i zapošljavanju.

Lica iz stava 1 tačka 7 ovog člana osiguravaju se na lični zahtjev od dana zaposlenja, ali najranije od 1. januara godine u kojoj je podnesena prijava na osiguranje.

Član 11

Osiguranici samostalnih djelatnosti su:

1) lica koja, u skladu sa zakonom, samostalno obavljaju privrednu ili drugu djelatnost, ako nijesu obavezno osigurana po osnovu zaposlenja;

2) lica koja obavljaju poslove po osnovu ugovora o djelu, odnosno poslove po osnovu autorskog ugovora, kao i poslove po osnovu drugih ugovora, kod kojih za izvršen posao ostvaruju naknadu (u daljem tekstu: ugovorena naknada), a nijesu osigurani po drugom osnovu;

3) sveštenici i vjerski službenici ako nijesu obavezno osigurani po drugom osnovu.

Član 12

Osiguranici - poljoprivrednici su lica koja se bave poljoprivrednom djelatnošću (poljoprivrednici, članovi domaćinstva poljoprivrednika i članovi mješovitog domaćinstva) kao jednim ili glavnim zanimanjem koji nijesu osigurani zaposleni, osiguranici samostalnih djelatnosti, korisnici penzija i na školovanju i koji imaju opštu zdravstvenu sposobnost.

Domaćinstvom, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se zajednica života, privredjivanja i trošenja prihoda ostvarenih radom njenih članova, bez obzira na srodstvo.

Organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede opštim aktom propisuje što se smatra poljoprivrednom djelatnošću kao jedinim ili glavnim zanimanjem i vodi registar lica iz stava 1 ovog člana.

Akt iz stava 3 ovog člana donosi se po prethodno pribavljenom mišljenju organa državne uprave nadležnog za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 13

Svojtvo osiguranika stiče se danom početka, a prestaje danom prestanka zaposlenja ili obavljanja samostalne, odnosno preduzetničke djelatnosti, odnosno obavljanja ugovorenih poslova.

Svojtvo osiguranika zemljoradnika stiče se od dana upisa u registar iz člana 12 stav 3 ovog zakona.

Svojtvo osiguranika se utvrđuje na osnovu prijave osiguranja, odnosno odjave osiguranja, u skladu sa ovim zakonom.

Svojtvo osiguranika se ne može steći prije navršenih 15 godina života.

III. LICA KOJIMA SE OBEZBJEĐUJU PRAVA ZA SLUČAJ INVALIDNOSTI I TJELESNOG OŠTEĆENJA

Član 14

Prava za slučaj invalidnosti i tjelesnog oštećenja prouzrokovanih povredom na radu ili profesionalnom bolešću ostvaruju lica:

1) koja se nalaze na stručnom osposobljavanju, dokvalifikaciji ili prekvalifikaciji, koja uputi Zavod za zapošljavanje Crne Gore (u daljem tekstu: Zavod za zapošljavanje)

2) učenici i studenti kada se, u skladu sa zakonom, nalaze na obaveznom proizvodnom radu, profesionalnoj praksi ili praktičnoj nastavi;

3) lica koja se nalaze na izdržavanju kazne zatvora, dok rade u ustanovi za izdržavanje kazne zatvora (radionica, radilište i sl.).

Doprinos za lica iz stava 1 tačka 1 ovog člana plaća Zavod za zapošljavanje.

Sredstva za ostvarivanje prava iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana, kao i prava iz člana 42 stav 2 ovog zakona za slučaj smrti lica iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana, obezbjeđuju se iz budžeta Republike (u daljem tekstu : budžet).

Član 15

Prava za slučaj invalidnosti i tjelesnog oštećenja ostvaruju osiguranici i lica koja pretrpe povredu na radu učestvujući:

1) u akcijama spasavanja ili odbrane od elementarnih nepogoda ili nesreća;

2) u vojnoj vježbi ili u vršenju drugih obaveza iz oblasti odbrane zemlje utvrđenih zakonom;

3) na drugim poslovima i zadacima za koje je zakonom utvrđeno da su od opšteg interesa.

Sredstva za ostvarivanje prava iz stava 1 ovog člana, kao i prava iz člana 42 stav 2 ovog zakona za slučaj smrti lica iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju se iz budžeta .

IV. PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

Član 16

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja su:

- 1) za slučaj starosti - pravo na starosnu penziju;
- 2) za slučaj invalidnosti - pravo na invalidsku penziju;
- 3) za slučaj smrti :
 - pravo na porodičnu penziju;
 - pravo na naknadu pogrebnih troškova;
- 4) za slučaj tjelesnog oštećenja prouzrokovanog povredom na radu ili profesionalnom bolešću - pravo na novčanu naknadu za tjelesno oštećenje.

1. STAROSNA PENZIJA

Član 17

Osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navrši 65 (muškarac), odnosno 60 (žena) godina života i najmanje 15 godina penzijskog staža.

Osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kada navrši 40 (muškarac), odnosno 35 (žena) godina staža osiguranja i najmanje 55 godina života.

Član 18

Osuguraniku kome se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, starosna granica za sticanje prava na starosnu penziju, utvrđena u članu 17 stav 1 ovog zakona, snižava se zavisno od stepena uvećanja staža za po jednu godinu, i to:

- 1) za svakih šest godina provedenih na radnom mjestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 mjeseci računa u staž osiguranja kao 14 mjeseci;
- 2) za svakih pet godina provedenih na radnom mjestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 mjeseci računa u staž osiguranja kao 15 mjeseci;
- 3) za svake četiri godine provedene na radnom mjestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 mjeseci računa u staž osiguranja kao 16 mjeseci;
- 4) za svake tri godine provedene na radnom mjestu, odnosno poslu na kome se efektivno provedenih 12 mjeseci računa u staž osiguranja kao 18 mjeseci.

Starosna granica iz stava 1 ovog člana može se sniziti najviše do 55 godi-ne života.

Član 19

Starosna penzija utvrđuje se od prosjeka zarada, odnosno osnovica osiguranja ostvarenih u periodu od 1.januara 1970. godine do 31.decembra godine koja prethodi godini ostvarivanja prava.

Član 20

Visina starosne penzije izračunava se tako što se lični bodovi osiguranika pomnože sa vrijednošću penzije za jedan lični bod na dan ostvarivanja prava.

Član 21

Lični bodovi osiguranika utvrđuju se množenjem ličnog koeficijenta osiguranika i njegovog penzijskog staža.

Član 22

Godišnji lični koeficijent utvrđuje se na osnovu zarada, odnosno osnovica osiguranja počev od 1. januara 1970. godine, tako što se zarada, odnosno osnovica osiguranja utvrđena za svaku kalendarsku godinu podijeli sa prosječnom godišnjom zaradom u Republici za istu kalendarsku godinu.

Zarade, odnosno osnovice osiguranja utvrđjene u matičnoj evidenciji za period od 1. januara 1970. godine do 31.decembra 2003. godine dijele se sa prosječnom neto zaradom u Republici, a zarade, odnosno osnovice osiguranja utvrđjene u matičnoj evidenciji od 1. januara 2004. godine dijele se sa prosječnom bruto zaradom u Republici.

Godišnji lični koeficijent u smislu st. 1 i 2 ovog člana iznosi jedan kada je zarada, odnosno osnovica osiguranja u kalendarskoj godini jednaka prosječnoj zaradi zaposlenih u Republici u toj kalendarskoj godini.

Pri određivanju godišnjeg ličnog koeficijenta uzimaju se zarade, naknade zarade i osnovice osiguranja koje su služile za obračunavanje i plaćanje doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, na koje je plaćen doprinos i koje su utvrđjene u matičnoj evidenciji, izuzev iz godine u kojoj se ostvaruje pravo.

Podatak o prosječnoj godišnjoj zaradi u Republici iz st. 1 do 4 ovog člana objavljuje organ nadležan za poslove statistike.

Član 23

Lični koeficijent utvrđuje se tako što se zbir godišnjih ličnih koeficijenata podijeli sa periodom za koje su obračunati, s tim što se svaka godina računa kao 1, svaki mjesec kao 0,0833, a svaki dan kao 0,00274.

Član 24

Za periode staža osiguranja navršenog od 1.januara 1970. godine do 31. decembra 2003. godine, u kojima su ostvarene naknade zarade po osnovu preostale radne sposobnosti, za izračunavanje godišnjeg ličnog koeficijenta uzimaju se osnovice od kojih su određene te naknade, a u slučaju naknade zbog

manje zarade na drugom odgovarajućem poslu, za izračunavanje godišnjeg ličnog koeficijenta se uzima i ostvarena naknada .

Član 25

Kada je osiguranik u toku kalendarske godine ostvario naknadu zarade prema propisima o zdravstvenom osiguranju, odnosno za vrijeme porodiljskog odsustva za izračunavanje godišnjeg ličnog koeficijenta za taj period uzima se ostvarena naknada zarade.

Osiguraniku koji je ostvario naknadu zarade prema propisima o zdravstvenom osiguranju, odnosno za vrijeme porodiljskog odsustva u periodu od 1. januara 1970. godine do 31. decembra 2003. godine za izračunavanje godišnjeg ličnog koeficijenta za taj period uzima se lični koeficijent iz perioda u kom je osiguranik ostvario zaradu, odnosno osnovicu osiguranja do 31. decembra 2003. godine.

Član 26

Osiguraniku kome se ne mogu utvrditi godišnji lični koeficijenti ni za jednu kalendarsku godinu, kao i osiguraniku koji nema ni jednu godinu osiguranja lični koeficijent iznosi jedan.

Ako ne postoje podaci o zaradi, naknadi zarade, odnosno osnovici osiguranja za pojedine kalendarske godine, za izračunavanje godišnjeg ličnog koeficijenta za taj period uzima se lični koeficijent iz perioda u kom je osiguranik ostvario zaradu, naknadu zarade, odnosno osnovicu osiguranja.

Osiguraniku koji koristi pravo da odsustvuje sa rada po propisima o radu, dok dijete navršiti tri godine života, za izračunavanje godišnjeg ličnog koeficijenta za taj period uzima se lični koeficijent iz perioda u kom je osiguranik ostvario zaradu, naknadu zarade, odnosno osnovicu osiguranja.

Član 27

Vrijednost penzije za jedan lični bod iznosi 1,42% prosječne zarade za decembar 2003. godine.

1) Najviša penzija

Član 28

Najviši iznos starosne penzije utvrđuje se na način propisan u članu 20 ovog zakona, s tim što lični koeficijent osiguranika može iznositi najviše 4.

2) Najniža penzija

Član 29

Osiguraniku kome je penzija određena prema članu 20 ovog zakona manja od najniže penzije, određuje se najniža penzija.

Najniža starosna penzija utvrđuje se na način propisan članom 20 ovog zakona s tim što lični koeficijent osiguranika iznosi 0,5.

Penzija iz stava 2 ovog člana ne može iznositi manje od 45 EURA.

Odredba stava 3 ovog člana odnosi se i na porodičnu penziju.

Iznos iz stava 3 ovog člana uskladjuje se na način kako se vrši uskladjivanje vrijednosti penzije za jedan lični bod.

Odredba stava 3 ovog člana ne odnosi se na srazmjerne penzije ostvarene primjenom međunarodnih ugovora.

2. INVALIDSKA PENZIJA

Član 30

Invalidnost postoji kad kod osiguranika zbog promjena u zdravstvenom stanju, koje se ne mogu otkloniti liječenjem ili medicinskom rehabilitacijom, nastane potpuni gubitak radne sposobnosti.

Invalidnost postoji i kad kod osiguranika zaposlenog zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem ili medicinskom rehabilitacijom, nastane djelimični gubitak radne sposobnosti od 75%.

Invalidnost u smislu st. 1 i 2 ovog člana može nastati zbog povrede na radu, profesionalne bolesti, povrede van rada ili bolesti.

Fond određuje obavezan kontrolni pregled korisnika prava, najkasnije u roku od tri godine od dana utvrđivanja invalidnosti, osim u slučajevima propisanim opštim aktom Fonda iz člana 85 stav 1 ovog zakona.

Član 31

Osiguranik kod koga nastane potpuni gubitak radne sposobnosti iz člana 30 stav 1 ovog zakona stiče pravo na punu invalidsku penziju.

Osiguranik kod koga nastane djelimični gubitak radne sposobnosti iz člana 30 stav 2 ovog zakona stiče pravo na djelimičnu invalidsku penziju.

Član 32

Invalid rada, u smislu ovog zakona, je osiguranik koji je na osnovu invalidnosti stekao pravo na invalidsku penziju.

Član 33

Osiguranik kod koga je utvrđen gubitak radne sposobnosti iz člana 30 stav 2 ovog zakona može biti zaposlen jednu četvrtinu punog radnog vremena.

Član 34

Povredom na radu, u smislu ovog zakona, smatra se povreda osiguranika koja se dogodi u direktnoj, uzročnoj, prostornoj i vremenskoj povezanosti sa obavljanjem posla po osnovu koga je osiguran, prouzrokovana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizičkim ili hemijskim dejstvom, naglim promjenama

položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma.

Povredom na radu smatra se i povreda prouzrokovana na način propisan stavom 1 ovog člana koju osiguranik pretrpi pri obavljanju posla na koji nije raspoređen, ali koji obavlja u interesu poslodavca kod koga je zaposlen.

Povredom na radu smatra se i povreda prouzrokovana na način propisan stavom 1 ovog člana koju osiguranik pretrpi na redovnom putu od stana do mjesta rada i obratno, na putu preduzetom radi izvršavanja službenih poslova i na putu preduzetom radi stupanja na rad, kao i u drugim slučajevima utvrđenim zakonom.

Povredom na radu smatra se i oboljenje osiguranika koje je nastalo neposredno ili kao isključiva posljedica nekog nesrećnog slučaja ili više sile za vrijeme obavljanja posla po osnovu koga je osiguran ili u vezi sa njim.

Član 35

Povredom na radu smatra se i povreda prouzrokovana na način predviđen u članu 34 ovog zakona koju osiguranik pretrpi u vezi sa korišćenjem prava na zdravstvenu zaštitu.

Povredom na radu smatra se i povreda prouzrokovana na način predviđen u članu 34 ovog zakona koju lice pretrpi učestvujući u aktivnostima utvrđenim u čl. 14 i 15 ovog zakona.

Član 36

Profesionalne bolesti, u smislu ovog zakona, jesu određene bolesti nastale u toku osiguranja, prouzrokovane dužim neposrednim uticajem procesa i uslova rada na radnim mjestima, odnosno poslovima koje je osiguranik obavljao.

Profesionalne bolesti, radna mjesta, odnosno poslove na kojima se te bolesti pojavljuju i uslove pod kojima se smatraju profesionalnim bolestima, u smislu stava 1 ovog člana, utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, po prethodno pribavljenom mišljenju organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Član 37

Osiguranik kod koga nastane gubitak radne sposobnosti iz člana 30 st. 1 i 2 ovog zakona stiče pravo na invalidsku penziju :

1) ako je invalidnost prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću – bez obzira na dužinu penzijskog staža;

2) ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću – pod uslovom da je gubitak radne sposobnosti nastao prije navršenja godina života propisanih za sticanje prava na starosnu penziju iz člana 17 stav 1 ovog zakona i da je imao navršen penzijski staž koji mu pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

Osiguranik kod koga je invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom van rada nastala prije navršenja 30 godina života stiče pravo na invalidsku penziju:

1) kad je invalidnost nastala do navršene 20 godine života – bez obzira na dužinu staža osiguranja;

2) kad je invalidnost nastala od 20 godine do navršene 30 godine života – ako do nastanka invalidnosti ima ukupno najmanje godinu dana staža osiguranja, ako je to za osiguranika povoljnije od uslova iz stava 1 tačka 2 ovog člana.

Član 38

Radni vijek je broj punih godina u periodu od dana kad je osiguranik navršio 20. godina života, odnosno 23 godine života, ako je redovnim školovanjem stekao višu stručnu spremu, odnosno 26 godina života, ako je redovnim školovanjem stekao visoku stručnu spremu, do dana nastanka invalidnosti.

Osiguraniku koji je poslije navršenih 20 godina života bio na odsluženju vojnog roka skraćuje se radni vijek za onoliko vremena koliko je proveo na odsluženju vojnog roka.

Član 39

Invalidska penzija u slučaju invalidnosti iz člana 30 stav 1 ovog zakona koja je prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću određuje se u visini starosne penzije koja bi osiguraniku pripadala za 40. godina penzijskog staža.

Invalidska penzija u slučaju invalidnosti iz člana 30 stav 1 ovog zakona koja je prouzrokovana povredom van rada ili bolešću određuje se primjenom odredbi čl. 19 do 27 ovog zakona, stim što se pri utvrđivanju ličnih bodova dodaju godine penzijskog staža od dana nastanka invalidnosti, i to:

1) osiguraniku mladjem od 55 godina života dodaje se 2/3 penzijskog staža koji mu nedostaje do navršenih 55 godina života i 1/2 penzijskog staža koji nedostaje od 55 godina života do navršenih 60 godina života;

2) osiguraniku koji je navršio 55 godina života dodaje se 1/2 penzijskog staža koja nedostaje do navršenih 60 godina života.

Penzijski staž iz stava 2 tač. 1 i 2 ovog člana može se dodati najviše do 40 godina.

Prilikom određivanja visine invalidske penzije u slučaju invalidnosti iz člana 30 stav 1 ovog zakona koja je prouzrokovana povredom van rada ili bolešću, osiguraniku koji je navršio staž osiguranja sa uvećanim trajanjem snižavaju se starosne granice od 55, odnosno 60 godina života iz stava 2 tač. 1 i 2 ovog člana do kojih se, odnosno od kojih se pri utvrđivanju ličnih bodova dodaju godine penzijskog staža za period koliko se po osnovu navršenog staža osiguranja sa uvećanim trajanjem snižava starosna granica za sticanje prava na starosnu penziju primjenom člana 18 stav 1 ovog zakona.

Osiguraniku koji ispunjava uslove za sticanje prava na invalidsku penziju u pogledu penzijskog staža kod koga je invalidnost prouzrokovana djelimično povredom na radu ili profesionalnom bolešću, a djelimično bolešću ili povredom van rada određuje se jedna invalidska penzija koja se sastoji od srazmjernih

djelova određenih po osnovu povrede na radu ili profesionalne bolesti, odnosno po osnovu bolesti ili povrede van rada prema njihovom uticaju na ukupnu invalidnost, s tim što tako obračunata penzija ne može iznositi više od penzije određene za 40 godina penzijskog staža.

Osiguraniku kod koga je invalidnost prouzrokovana djelimično povredom na radu ili profesionalnom bolešću, a djelimično povredom van rada ili bolešću i koji ispunjava uslove za sticanje prava na invalidsku penziju samo po osnovu invalidnosti prouzrokovane povredom na radu ili profesionalnom bolešću invalidska penzija se određuje u procentu sa kojim je na ukupnu invalidnost uticala povreda na radu ili profesionalna bolest.

Član 40

Invalidska penzija u slučaju invalidnosti iz člana 30 stav 2 ovog zakona određuje se, zavisno od uzroka nastanka invalidnosti, u visini od 75% invalidske penzije iz člana 39 ovog zakona.

Član 41

Odredbe čl. 28 i 29 ovog zakona shodno se primjenjuju i kod određivanja najviše i najniže pune invalidske penzije.

3. PORODIČNA PENZIJA

Član 42

Pravo na porodičnu penziju mogu ostvariti članovi porodice:

- 1) umrlog osiguranika koji je navršio najmanje pet godina staža osiguranja ili najmanje deset godina penzijskog staža ili ispunio uslove za starosnu ili invalidsku penziju;
- 2) umrlog korisnika starosne ili invalidske penzije.

Ako je smrt osiguranika, odnosno lica iz čl. 14 i 15 ovog zakona nastala kao posledica povrede na radu ili profesionalne bolesti, članovi njegove porodice stiču pravo na porodičnu penziju, bez obzira na dužinu penzijskog staža osiguranika, odnosno tog lica.

Član 43

Članovima porodice umrlog osiguranika, odnosno korisnika prava iz člana 42 ovog zakona smatraju se:

- 1) bračni drug;
- 2) djeca (rođena u braku ili van braka ili usvojena i pastorčad koje je osiguranik, odnosno korisnik prava izdržavao).

Pravo na porodičnu penziju može ostvariti i razvedeni bračni drug, pod uslovima iz čl. 44 i 45 ovog zakona, ako mu je pravosnažnom presudom dosuđeno pravo na izdržavanje.

Član 44

Udovac, odnosno udovica stiče pravo na porodičnu penziju, ako je:

- 1) do smrti bračnog druga navršio, odnosno navršila 50. godina života;

2) do smrti bračnog druga ili u roku od jedne godine od dana smrti bračnog druga postao potpuno nesposoban, odnosno nesposobna za rad;

3) poslije smrti bračnog druga ostalo jedno dijete ili više djece koja imaju pravo na porodičnu penziju po tom bračnom drugu, a udovac, odnosno udovica obavlja roditeljsku dužnost prema toj djeci. Udovac, odnosno udovica kod koga, u toku trajanja prava po tom osnovu, nastupi potpuna nesposobnost za rad, zadržava pravo na porodičnu penziju dok postoji ta nesposobnost.

Udovac, odnosno udovica koji, u toku trajanja prava na porodičnu penziju stečenog u skladu sa stavom 1 tač. 2 i 3 ovog člana, navršši 50. godina života trajno zadržava pravo na porodičnu penziju.

Član 45

Pravo na porodičnu penziju ima i udovica kod koje je utvrđena trudnoća, kao i udovica koja je dijete umrlog osiguranika, odnosno korisnika prava rodila poslije njegove smrti i to pravo joj pripada od dana smrti osiguranika, odnosno korisnika prava.

Ako je dijete mrtvo rođeno ili ako umre prije nego što navršši šest mjeseci života, udovici pripada pravo na porodičnu penziju do isteka šest mjeseci poslije porođaja.

Član 46

Dijete stiče pravo na porodičnu penziju i ona mu pripada do navršenih 15 godina života.

Poslije navršenih 15 godina života dijete stiče pravo na porodičnu penziju i ona mu pripada do završetka školovanja, ali najkasnije do navršenih:

- 1) 20 godina života, ako pohađa srednju školu;
- 2) 23 godine života, ako pohađa višu školu;
- 3) 26 godina života, ako pohađa fakultet.

Dijete stiče pravo na porodičnu penziju i ona mu pripada dok traje nesposobnost za samostalan život i rad, nastala do uzrasta do koga se djeci obezbjeđuje pravo na porodičnu penziju.

Dijete stiče pravo na porodičnu penziju i ona mu pripada dok traje nesposobnost za samostalan život i rad, nastala poslije uzrasta do koga se djeci obezbjeđuje pravo na porodičnu penziju, a prije smrti osiguranika, odnosno korisnika prava, pod uslovom da ga je osiguranik, odnosno korisnik prava izdržavao do svoje smrti.

Invalidno dijete, u skladu sa propisima o razvrstavanju djece ometene u razvoju, stiče pravo na porodičnu penziju i ona mu pripada od prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti.

Djetetu kome je školovanje prekinuto zbog bolesti pravo na porodičnu penziju pripada i za vrijeme bolesti do navršenih godina života iz stava 2 tač. 1 do 3 ovog člana, kao i iznad tih godina, ali najviše za onoliko vremena koliko je zbog bolesti izgubilo od školovanja.

Djetetu kome je školovanje prekinuto zbog upućivanja na odsluženje vojnog roka u skladu sa propisima kojima se uređuje vojna obaveza, pravo na porodičnu penziju pripada i za vrijeme odsluženja vojnog roka, kao i za period za koji je školovanje produženo zbog odsluženja vojnog roka, a najduže godinu dana iznad godina života iz stava 2 tač. 1 do 3 ovog člana.

Član 47

Porodična penzija određuje se od starosne ili invalidske penzije koja bi osiguraniku pripadala u času smrti, odnosno od penzije koja je korisniku pripadala u času smrti, u procentu koji se utvrđuje prema broju članova porodice koji imaju pravo na tu penziju, i to:

- za jednog člana 70 %;
- za dva člana 80 %;
- za tri člana 90 %;
- za četiri ili više članova 100 %.

Ako pravo na porodičnu penziju imaju bračni drug i razvedeni bračni drug umrlog osiguranika, odnosno korisnika prava, određuje se jedna porodična penzija u visini koja pripada za jednog člana porodice i dijeli se u jednakim iznosima.

Član 48

Kao najmanji osnov za određivanje porodične penzije uzima se starosna penzija umrlog osiguranika određena za penzijski staž od 20 godina.

Član 49

Djeci bez oba roditelja, pored porodične penzije po jednom roditelju, pripada i porodična penzija po drugom roditelju, i to: za jedno dijete 20%, za dva djeteta 40%, za tri djeteta 60%, a za četvoro ili više djece 100% starosne ili invalidske penzije iz člana 47 stav 1 ovog zakona.

Penzija iz stava 1 ovog člana određuje se kao jedna penzija, čiji iznos ne može preći iznos najviše starosne penzije za penzijski staž od 40 godina.

Član 50

Kada je izdržavanje uslov za sticanje prava na porodičnu penziju, smatra se da je umrli osiguranik, odnosno korisnik prava na penziju izdržavao člana porodice, ako sopstveni prosječni mjesečni prihod člana porodice u prethodnoj godini ne prelazi iznos od 25% prosječne mjesečne zarade u Republici u prethodnoj godini.

U prihode iz stava 1 ovog člana ne uzimaju se: novčana davanja po osnovu socijalne i dječije zaštite; novčana naknada za pomoć i njegu; novčana naknada za tjelesno oštećenje; primanja po osnovu nagrada; otpremnina zbog odlaska u penziju, kao i primanja po osnovu učeničkog i studentskog standarda.

Član 51

Kada je školovanje uslov za korišćenje prava na porodičnu penziju, pod istim se ne smatra školovanje koje dijete nastavi u školi istog ili nižeg ranga od one koju je već završilo.

4. NOVČANA NAKNADA ZA TJELESNO OŠTEĆENJE

Član 52

Tjelesno oštećenje postoji kad kod osiguranika nastane gubitak, bitnije oštećenje ili znatnija onesposobljenost pojedinih organa ili djelova tijela, što otežava normalnu aktivnost organizma i iziskuje veće napore u ostvarivanju životnih potreba, bez obzira na to da li prouzrokuje ili ne prouzrokuje invalidnost

Osiguranik ili lice iz čl. 14 i 15 ovog zakona kod koga tjelesno oštećenje prouzrokovano povredom na radu ili profesionalnom bolešću iznosi najmanje 50% stiče pravo na novčanu naknadu.

Član 53

Listu tjelesnih oštećenja iz člana 52 ovog zakona, kao i procenete tih oštećenja propisuje organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, po prethodno pribavljenom mišljenju organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Član 54

Tjelesna oštećenja razvrstavaju se prema težini u šest stepeni, i to:

- 1) prvi stepen 100% tjelesnog oštećenja;
- 2) drugi stepen 90% tjelesnog oštećenja;
- 3) treći stepen 80% tjelesnog oštećenja;
- 4) četvrti stepen 70% tjelesnog oštećenja;
- 5) peti stepen 60% tjelesnog oštećenja;
- 6) šesti stepen 50% tjelesnog oštećenja.

Član 55

Kad kod osiguranika kod koga je ranije nastalo tjelesno oštećenje prouzrokovano povredom na radu ili profesionalnom bolešću ispod 50% dodje do pogoršanja tog tjelesnog oštećenja ili nastane nov slučaj tjelesnog oštećenja prouzrokovano povredom na radu ili profesionalnom bolešću, tako da ukupno tjelesno oštećenje iznosi 50% ili više, osiguranik stiče pravo na novčanu naknadu za tjelesno oštećenje u odgovarajućem procentu prema novom stepenu tjelesnog oštećenja koji se određuje na osnovu novog stanja ukupnog tjelesnog oštećenja.

Član 56

Visina novčane naknade za tjelesno oštećenje određuje se od osnova koji čini 90% prosječne mjesečne zarade za decembar 2003. godine, umanjene za plaćene poreze i doprinose, i iznosi:

1) za 100% tjelesnog oštećenja	40% od osnova;
2) za 90% tjelesnog oštećenja	36% od osnova;
3) za 80% tjelesnog oštećenja	32% od osnova;
4) za 70% tjelesnog oštećenja	28% od osnova;
5) za 60% tjelesnog oštećenja	24% od osnova;
6) za 50% tjelesnog oštećenja	20% od osnova.

Osnov iz stava 1 ovog člana uskladjuje se na način kako se vrši uskladjivanje penzije.

5. PRAVO NA NAKNADU POGREBNIH TROŠKOVA**Član 57**

U slučaju smrti korisnika penzije, licu koje izmiri troškove sahrane pripada naknada pogrebnih troškova.

Naknada pogrebnih troškova pripada u visini tri prosječne penzije u Republici isplaćene u mjesecu prije smrti korisnika penzije.

Zahtjev za naknadu pogrebnih troškova podnosi se u roku od 60 dana od dana smrti korisnika penzije.

V. USKLADIVANJE**Član 58**

Vrijednost penzije za jedan lični bod usklađuje se od 1. januara i 1. jula tekuće godine, na osnovu statističkih podataka, sa kretanjem troškova života i prosječne zarade zaposlenih na teritoriji Republike u prethodnom polugodištu, u procentu koji predstavlja zbir polovine procenta rasta, odnosno pada troškova života i polovine procenta rasta, odnosno pada zarada.

Usklađivanje penzije vrše se na način i u rokovima iz stava 1 ovog člana.

Akt o uskladjivanju penzija i vrijednosti penzije za jedan lični bod donosi Fond.

Član 59

Novčana naknada za tjelesno oštećenje usklađuje se na način predviđen za uskladjivanje penzija.

VI. PENZIJSKI STAŽ**Član 60**

Penzijski staž, u smislu ovog zakona, na osnovu koga se stiču i ostvaruju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja obuhvata:

- 1) vrijeme koje se računa u staž osiguranja prema odredbama ovog zakona;
- 2) vrijeme koje je, kao staž osiguranja i poseban staž, računato u penzijski staž prema propisima koji su bili na snazi prije početka primjene ovog zakona.

Član 61

U staž osiguranja, u smislu člana 60 ovog zakona, računa se vrijeme koje je osiguranik proveo na radu po osnovu koga je bio obavezno osiguran i za koje je uplaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje.

1. Staž osiguranja koji se računa sa efektivnim trajanjem

Član 62

U staž osiguranja, u smislu člana 60 tačka 1 ovog zakona, računa se vrijeme provedeno na radu, odnosno u osiguranju u efektivnom trajanju.

Zaposlenom koji, shodno propisima o radu, radi sa nepunim radnim vremenom staž osiguranja se računa srazmjerno ostvarenom radnom vremenu.

Stož osiguranja u jednoj kalendarskoj godini može iznositi najviše 12 mjeseci.

Član 63

U staž osiguranja računa se vrijeme za koje osiguranik iz člana 10 stav 1 tačka 10 ovog zakona ostvaruje novčanu naknadu prema propisima o radu i za posljavanje.

Član 64

Osiguraniku koji koristi pravo da odsustvuje sa rada po propisima o radu, dok dijete navrši tri godine života, to vrijeme računa se u staž osiguranja.

Sredstva za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja po osnovu staža osiguranja iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju se iz budžeta.

Član 65

U staž osiguranja računa se vrijeme za koje je osiguranik iz člana 11 tačka 2 ovog zakona ostvario ugovorenu naknadu na koju je plaćen doprinos.

Stož osiguranja iz stava 1 ovog člana srazmjerno se utvrđuje na taj način što se iznos osnovice iz člana 159 ovog zakona dijeli sa prosječnom zaradom ostvarenom u Republici u prethodnoj kalendarskoj godini.

Član 66

Licu kome je prestalo obavezno osiguranje u staž osiguranja računa se vrijeme za koje je plaćen doprinos po prestanku obaveznog osiguranja (produženo osiguranje) i to za vrijeme:

- 1) stručnog usavršavanja ili specijalizacije;
- 2) privremene nezaposlenosti, ako je za to vrijeme prijavljen Zavodu za zapošljavanje, pod uslovom da se prijavio u zakonom propisanom roku, do najviše pet godina za pojedini slučaj prekida osiguranja;

3) boravka u inostranstvu kao bračni drug osiguranika - koji je na službi u inostranstvu kod našeg poslodavca ili na osnovu međunarodnog ugovora;

4) njege djeteta do 15 godina života ili starijeg, kome je usljed potpune i trajne nesposobnosti potrebna stalna njega i pomoć, ali najviše do pet godine za pojedini slučaj prekida osiguranja;

5) za koje zaposleni koristi neplaćeno odsustvo po propisima o radu .

Vrijeme produženog osiguranja uzima se u obzir za sticanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i za određivanje visine penzije, ali najviše onoliko vremena koliko iznosi staž osiguranja izvršen po osnovu obaveznog osiguranja.

Zahtjev za produženo osiguranje podnosi se najkasnije u roku od šest mjeseci od dana prestanka obaveznog osiguranja.

Član 67

Doprinos za produženo osiguranje plaćaju osiguranici iz člana 66 stav 1 ovog zakona po stopi od 24% na osnovicu koju čini zarada, odnosno osnovica osiguranja ostvarena u posljednjem mjesecu koji predhodi mjesecu prestanka obaveznog osiguranja.

Osnovica iz stava 1 ovog člana ne može biti manja od osnovne cijene rada utvrđene opštim kolektivnim ugovorom za odgovarajuću kategoriju stručnosti.

Način usklađivanja osnovica iz st. 1 i 2 ovog člana, kao i rokove i način plaćanja doprinosa za produženo osiguranje propisuje Fond.

Član 68

Pravo na produženo osiguranje prestaje ako odgovarajući doprinosi nijesu plaćeni u roku od šest mjeseci od dana dospelosti.

2. Staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem

Član 69

Osiguraniku koji radi na naročito teškim, opasnim i za zdravlje štetnim radnim mjestima, odnosno poslovima i osiguraniku koji radi na radnim mjestima, odnosno poslovima na kojima posle navršenja određenih godina života ne može uspješno obavljati svoju profesionalnu djelatnost, staž osiguranja u efektivnom trajanju računa se sa uvećanim trajanjem, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Stepen uvećanja staža osiguranja zavisi od težine, opasnosti i štetnosti rada, odnosno od prirode posla, a može iznositi najviše 50%.

Član 70

Radno mjesto, odnosno posao na kome se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem zato što je rad naročito težak, opasan i štetan za zdravlje je radno mjesto, odnosno posao na kome, i pored toga što su primijenjene sve opšte i posebne zaštitne mjere utvrđene propisima, postoje znatni štetni uticaji na zdravstveno stanje i radnu sposobnost osiguranika koji, u toku punog radnog

vremena, radi neposredno pored izvora štetnih uticaja, u neprekidnom procesu rada.

Pod punim radnim vremenom iz stava 1 ovog člana podrazumijeva se i radno vrijeme kraće od 40 sati sedmično određeno za pojedine poslove zbog posebnih uslova rada.

Radno mjesto, odnosno posao na kome se staž osiguranja računa s uvećanim trajanjem zato što je obavljanje profesionalne djelatnosti ograničeno navršenjem određenih godina života je radno mjesto, odnosno posao na kome, zbog prirode i težine posla, fiziološke funkcije osiguranika opadaju u toj mjeri da onemogućavaju njeno dalje uspješno obavljanje.

Član 71

Osiguraniku iz člana 69 stav 1 ovog zakona staž osiguranja računa se sa uvećanim trajanjem, pod uslovom da je na radnim mjestima, odnosno poslovima iz člana 70 ovog zakona efektivno proveo ukupno najmanje 10 godina, odnosno ukupno najmanje pet godina ako je, po osnovu rada na tim radnim mjestima, odnosno poslovima, utvrđena invalidnost.

Stož osiguranja se uvećava samo za vrijeme efektivno provedeno na radu.

Prilikom ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja kumulativno se uzima staž osiguranja sa uvećanim trajanjem ostvaren na radnim mjestima, odnosno poslovima iz člana 70 ovog zakona.

Član 72

Radna mjesta, odnosno poslove na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, postupak i način za njihovo utvrđivanje, kao i stepen uvećanja staža osiguranja utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

Radna mjesta, odnosno poslove na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem u organima državne uprave utvrđuje Vlada Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), u skladu sa zakonom, po prethodno pribavljenom mišljenju organa državne uprave nadležnog za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

Radna mjesta, odnosno poslovi kao i stepen uvećanja staža osiguranja iz st. 1 i 2 ovog člana podliježu reviziji, najkasnije po isteku pet godina od dana njihovog utvrđivanja.

Član 73

Revizijom radnih mjesta, odnosno poslova na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem i stepena uvećanja staža osiguranja, u smislu ovog zakona, smatra se ponovna ocjena postojanja uslova iz člana 70 ovog zakona na osnovu koje se utvrđuje na kojim radnim mjestima, odnosno poslovima prestaje računanje staža osiguranja s uvećanim trajanjem, odnosno na kojima se mijenja stepen uvećanja staža, kao i na kojim radnim mjestima, odnosno poslovima se uvodi računanje staža osiguranja sa uvećanim trajanjem.

Revizija radnih mjesta, odnosno poslova iz stava 1 ovog člana se vrši na način i po postupku po kojima se vrši njihovo utvrđivanje.

Član 74

Staž osiguranja sa uvećanim trajanjem računa se i osiguranicima koji su na radu, po osnovu koga su bili obavezno osigurani, proveli radeći u smislu člana 62 ovog zakona kao: osiguranici sa tjelesnim oštećenjem od najmanje 70%; vojni invalidi od prve do šeste grupe; civilni invalidi rata od prve do šeste grupe; slijepa lica, lica oboljela od distrofije ili srodnih mišićnih i neuromišićnih oboljenja, od paraplegije i cerebralne i dječije paralize i multipleks skleroze.

Osiguranicima iz stava 1 ovog člana svakih 12 mjeseci efektivno provedenih na radu po osnovu koga su osigurani računa se, pod uslovima utvrđenim u članu 71 ovog zakona, kao 15 mjeseci staža osiguranja.

Sredstva za prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ostvarena po osnovu staža osiguranja sa uvećanim trajanjem iz st. 1 i 2 ovog člana obezbjeđuju se iz budžeta .

VII . OSTVARIVANJE I KORIŠĆENJE PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA

1. Ostvarivanje prava

Član 75

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ostvaruju se od dana podnošenja zahtjeva, a najranije šest mjeseci prije tog dana.

U postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja primjenjuju se odredbe zakona kojim je uređen opšti upravni postupak, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Član 76

Penzijski staž, zarade, naknade zarada, odnosno osnovice osiguranja, kao i druge činjenice od uticaja na sticanje i utvrđivanje prava uzimaju se u obzir pri ostvarivanju prava na penziju na osnovu podataka utvrđenih u matičnoj evidenciji.

Činjenice koje se, u skladu sa zakonom, ne utvrđuju u matičnoj evidenciji, a koje su od značaja za ostvarivanje prava, utvrđuju se u postupku rješavanja o tim pravima.

Penzijski staž, svojstvo osiguranika, osnov osiguranja, zarade, naknade zarada, odnosno osnovice osiguranja i visina uplaćenog doprinosa ne mogu se utvrđivati na osnovu izjava svjedoka.

Član 77

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ostvaruju se u Fondu.

U postupku ostvarivanja prava Fond je dužan da obezbijedi efikasno ostvarivanje tih prava i da osiguranicima i korisnicima pruža stručnu pomoć.

Član 78

Svojtvo osiguranika za lice za koje je podnijeta prijava na osiguranje utvrđuje se uvođenjem u matičnu evidenciju i izdavanjem potvrde o prijemu prijave na osiguranje bez izdavanja pisanog rješenja.

Prilikom prijema prijave na osiguranje provjeravaju se podaci sadržani u prijavi i zahtijevaju dokazi na kojima se ti podaci zasnivaju.

Odredbe st 1 i 2 ovog člana primjenjuju se i prilikom odjave osiguranja.

Podnosilac prijave dužan je da licu za koje je podnio prijavu na osiguranje, odnosno odjavu osiguranja preda ovjerenu fotokopiju potvrde o prijemu te prijave, odnosno odjave, u roku od osam dana od dana njenog izdavanja.

Ako se na osnovu podnijete prijave na osiguranje utvrdi da nijesu ispunjeni uslovi za priznavanje svojstva osiguranika i za uvođenje u matičnu evidenciju, o tome se izdaje pisano rješenje.

Član 79

Lice za koje nije podnijeta prijava na osiguranje može da podnese zahtjev za utvrđivanje svojstva osiguranika, ako smatra da ima pravo na penzijsko i invalidsko osiguranje.

Fond će pokrenuti postupak za utvrđivanje svojstva osiguranika i kada, prilikom kontrole ili na drugi način, utvrdi da prijava na osiguranje nije podnijeta za lice koje ima pravo na penzijsko i invalidsko osiguranje.

U slučajevima iz st. 1 i 2 ovog člana Fond donosi pisano rješenje o utvrđivanju svojstva osiguranika.

Obveznik podnošenja prijave dužan je da, na osnovu rješenja iz stava 3 ovog člana kojim je utvrđeno svojstvo osiguranika, podnese prijavu na osiguranje.

Odredbe st. 1 do 4 ovog člana primjenjuju se u slučaju kad obveznik podnošenja odjave osiguranja nije podnio odjavu osiguranja.

Član 80

Licu kome svojstvo osiguranika nije utvrđeno u rokovima određenim za podnošenje prijave na osiguranje to svojstvo može se utvrditi najranije od 1. januara 1965. godine, na način utvrđen ovim zakonom.

Član 81

Pravo na starosnu penziju ostvaruje se poslije prestanka osiguranja, s tim što se zahtjev za ostvarivanje prava može podnijeti i prije prestanka osiguranja, uz pružanje odgovarajućih dokaza o izvjesnosti njegovog prestanka.

Član 82

Postupak za ostvarivanje prava na starosnu penziju pokreće se na zahtjev osiguranika.

Postupak za ostvarivanje prava na porodičnu penziju pokreće se na zahtjev člana porodice umrlog osiguranika, odnosno korisnika prava.

Postupak za ostvarivanje prava na invalidsku penziju pokreće se na zahtjev osiguranika, odnosno poslodavca kod kojeg je osiguranik zaposlen, kao i na predlog zdravstvene organizacije koja je osiguraniku pružala zdravstvenu zaštitu.

Postupak za ostvarivanje prava na novčanu naknadu za tjelesno oštećenje pokreće se na zahtjev osiguranika, odnosno korisnika prava, na osnovu medicinske dokumentacije.

Postupak za ostvarivanje prava na novčanu naknadu za tjelesno oštećenje pokreće se i po službenoj dužnosti, na osnovu mišljenja organa vještačenja datog prilikom vještačenja o invalidnosti, u skladu sa opštim aktom Fonda.

Uz zahtjev, odnosno predlog iz st. 3 i 4 ovog člana podnosi se medicinska dokumentacija.

Medicinska dokumentacija iz stava 6 ovog člana se pribavlja od zdravstvenih ustanova koje odredi organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, po prethodno pribavljenom mišljenju organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Obim i sadržinu medicinske dokumentacije iz stava 6 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, po prethodno pribavljenom mišljenju organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Član 83

Postupak za utvrđivanje penzijskog staža pokreće se na zahtjev osiguranika, odnosno korisnika prava, kao i člana porodice umrlog osiguranika, odnosno korisnika prava.

Član 84

Osiguranik koji je sam obveznik uplate doprinosa ostvaruje prava po osnovu staža osiguranja za koji nije blagovremeno izvršio uplatu doprinosa najranije od dana uplate.

Član 85

Kada je za rješavanje o pravu iz penzijskog i invalidskog osiguranja potrebno utvrđivanje postojanja invalidnosti, tjelesnog oštećenja, uzroka invalidnosti i tjelesnog oštećenja, Fond utvrđuje te činjenice na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja organa vještačenja, čije se obrazovanje i način rada uređuje opštim aktom Fonda.

Na opšti akt iz stava 1 ovog člana saglasnost daje organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

Nalaz, ocjena i mišljenje iz stava 1 ovog člana podliježu prethodnoj kontroli koju vrši organ utvrđen opštim aktom Fonda.

Organ vještačenja iz stava 1 ovog člana obavezan je da postupi po uputstvima datim u postupku prethodne kontrole.

Član 86

Kao dan nastanka invalidnosti, odnosno tjelesnog oštećenja uzima se dan kada je, na osnovu pregleda, dat nalaz, ocjena i mišljenje organa vještačenja, odnosno neki raniji dan za koji postoji odgovarajuća medicinska dokumentacija.

Član 87

Nalazom, ocjenom i mišljenjem iz člana 85 ovog zakona kojim se utvrđuje invalidnost iz člana 30 ovog zakona određuje se da se kontrolni pregled mora obaviti najkasnije u roku od tri godine od dana utvrđene invalidnosti, osim u slučajevima predviđenim opštim aktom iz člana 85 stav 1 ovog zakona.

Mjesečni iznosi invalidske penzije, odnosno novčane naknade za tjelesno oštećenje ne isplaćuju se korisniku koji se, bez opravdanih razloga, u određenom roku ne odazove na kontrolni pregled radi ponovnog utvrđivanja stanja invalidnosti, odnosno stepena tjelesnog oštećenja za sve vrijeme dok se ne odazove pozivu.

Mjesečni iznosi obustavljeni u skladu sa stavom 2 ovog člana isplaćuju se naknadno korisniku koji se odazove pozivu u roku od 30 dana od dana određenog za pregled, ako se na kontrolnom pregledu utvrdi da postoji invalidnost, odnosno tjelesno oštećenje na osnovu kojih je ostvareno pravo.

Korisniku koji se ne odazove pozivu iz stava 3 ovog člana, obustavljeni mjesečni iznosi primanja ne isplaćuju se, a isplata primanja uspostavlja se od prvog dana narednog mjeseca poslije odazivanja pozivu, ako se na kontrolnom pregledu utvrdi da postoji invalidnost, odnosno tjelesno oštećenje na osnovu kojih je ostvareno pravo.

Član 88

Promjene u stanju invalidnosti koje su od uticaja na pravo na invalidsku penziju, priznatu pravnosnažnim rješenjem, utvrđuju se u postupku pokrenutom na zahtjev osiguranika, odnosno po službenoj dužnosti.

Član 89

Rješenje donijeto u postupku ostvarivanja prava na invalidsku penziju dostavlja se i poslodavcu kod koga je osiguranik zaposlen.

Član 90

Protiv prvostepenog rješenja može se izjaviti žalba organu državne uprave nadležnom za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Žalba ne odlaže izvršenje rješenja, osim ako se njom pobija rješenje kojim je utvrđena invalidnost.

Član 91

Prvostepeno rješenje podliježe reviziji koju vrši organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, u skladu sa svojim opštim aktom.

Revizija ne odlaže izvršenje rješenja.

Ako je protiv rješenja prvostepenog organa izjavljena žalba, o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.

Član 92

U vršenju revizije na prvostepeno rješenje može se dati saglasnost ili se prvostepeno rješenje može izmijeniti, poništiti ili ukiniti.

Član 93

Ako protiv prvostepenog rješenja nije izjavljena žalba, a revizija ne bude izvršena u roku od tri mjeseca od dana isteka roka za žalbu, smatra se da je revizija izvršena i data saglasnost na to rješenje.

Član 94

Protiv rješenja donijetog po žalbi, odnosno u vršenju revizije o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja i o podacima utvrđenim u matičnoj evidenciji može se pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

2. Korišćenje prava

Član 95

Starosna i porodična penzija isplaćuju se od dana ispunjenja uslova, ali najranije od prvog narednog dana od dana prestanka osiguranja, ako je zahtjev podniet u roku od šest mjeseci od dana ispunjenja uslova propisanih za sticanje prava.

Ako je zahtjev za starosnu, odnosno porodičnu penziju podniet po isteku roka od šest mjeseci iz stava 1 ovog člana, starosna, odnosno porodična penzija se isplaćuju od dana podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unazad, ali najranije od prvog narednog dana od dana prestanka osiguranja.

Član 96

Osiguraniku koji pravo na invalidsku penziju ostvaruje u postupku pokrenutom u toku trajanja osiguranja, invalidska penzija isplaćuje se od dana pravosnažnosti rješenja o invalidnosti, odnosno od dana nastanka invalidnosti, ako je za to osiguraniku povoljnije.

Kada se pravo na invalidsku penziju ostvaruje poslije prestanka osiguranja, a invalidnost je postojala prije podnošenja zahtjeva, invalidska penzija isplaćuje se od dana nastanka invalidnosti, ali najviše za šest mjeseci unazad od dana podnošenja zahtjeva.

Invalidska penzija iz st. 1 i 2 ovog člana isplaćuje se najranije od prvog narednog dana od dana prestanka osiguranja, odnosno od dana kada je korisnik invalidske penzije iz člana 30 stav 2 ovog zakona počeo da radi sa radnim vremenom odredjenim u članu 33 ovog zakona.

Član 97

Novčana naknada za tjelesno oštećenje isplaćuje se od dana nastanka tjelesnog oštećenja, ali najviše šest mjeseci unazad od dana podnošenja zahtjeva, odnosno od dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti.

Član 98

Osiguranik, odnosno korisnik prava na novčanu naknadu za tjelesno oštećenje, koji po posebnim propisima stekne pravo na novčanu naknadu po osnovu istog tjelesnog oštećenja, može po sopstvenom izboru da koristi samo jedno od tih prava, ako posebnim propisima nije drukčije određeno.

Član 99

Ako u stanju invalidnosti, odnosno stepenu tjelesnog oštećenja nastupe promjene koje su od uticaja na utvrđena prava, ta prava prestaju, mijenjaju se ili stižu nova prava, i to:

- 1) ako je promjena utvrđena na zahtjev osiguranika – od prvog dana narednog mjeseca po podnošenju zahtjeva;
- 2) ako je promjena utvrđena na zahtjev osiguranika nastala posle podnjetog zahtjeva – od prvog dana narednog mjeseca posle nastale promjene;
- 3) ako je promjena utvrđena po službenoj dužnosti - od prvog dana narednog mjeseca po donošenju prvostepenog tješenja o određivanju prava po osnovu utvrđene promjene.

Član 100

Penzije i novčane naknade za tjelesno oštećenje se utvrđuju u mjesečnom iznosu i isplaćuju unazad.

Fond je dužan da korisniku isplaćuje penziju, odnosno novčanu naknadu za tjelesno oštećenje u mjestu njegovog boravka u Republici, odnosno Republici Srbiji.

Isplata penzija i novčanih naknada za tjelesno oštećenje u inostranstvu vrši se pod uslovima predviđenim međunarodnim ugovorom, odnosno pod uslovom reciprociteta.

Član 101

Mjesečni iznosi penzije i novčane naknade za tjelesno oštećenje koji nije-su mogli biti isplaćeni zbog okolnosti koje je prouzrokovao korisnik naknadno će se isplatiti, najviše za 12 mjeseci unazad računajući od dana kada, po prestanku djelovanja tih okolnosti, korisnik podnese zahtjev za isplatu.

Član 102

Korisnik penzije, odnosno novčane naknade za tjelesno oštećenje može ovlastiti drugo lice da u njegovo ime prima penziju, odnosno novčanu naknadu za tjelesno oštećenje.

Ovlašćenje iz stava 1 ovog člana važi najduže 12 mjeseci nakon čega se može obnoviti.

Član 103

Korisniku djelimične invalidske penzije prestaje pravo na djelimičnu invalidsku penziju kada ostvari pravo na starosnu ili na punu invalidsku penziju.

Član 104

Porodična penzija isplaćuje se kao jedna penzija i kada je određena za više korisnika, ako korisnici ne zahtijevaju da im se penzija isplaćuje odvojeno.

Član 105

Ako porodičnu penziju koriste dva ili više članova porodice, pa nekom od njih prestane pravo na penziju, ostalim članovima koji imaju pravo na porodičnu penziju ponovo se određuje visina penzije. Tako određena visina penzije pripada od dana kada je korisniku prestalo pravo na penziju.

Ako se isplata porodične penzije obustavi ili ako pravo koje pripada pojedinom članu porodice miruje, porodična penzija se ponovo ne određuje.

Ako se korisniku porodične penzije, zbog zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti ili korišćenja starosne ili invalidske penzije, ne isplaćuje porodična penzija koja mu pripada, ostalim članovima porodice isplaćuje se za to vrijeme porodična penzija u visini koja se određuje kao da korisnik penzije nije imao pravo na porodičnu penziju.

Član 106

Član porodice nema pravo na porodičnu penziju, ako je pravnosnažnom presudom osuđen za krivično djelo čija posledica je smrt lica od koga se izvodi pravo na porodičnu penziju.

Licu iz stava 1 ovog člana ostvareno pravo prestaje danom pravosnažnosti presude.

Član 107

Pravo na porodičnu penziju prestaje članu porodice koji usljed nastale promjene više ne ispunjava uslove za sticanje i korišćenje tog prava.

Član 108

Stupanjem u brak prestaje pravo na porodičnu penziju udovici, odnosno udovcu mlađem od 50 godina, osim ako su to pravo stekli ili zadržali zbog potpune nesposobnosti za rad.

Udovici, odnosno udovcu kome je stupanjem u brak prestalo pravo na porodičnu penziju, a po bračnom drugu iz novog braka nije stekao porodičnu penziju, uspostavlja se pravo na raniju porodičnu penziju pod uslovom:

1) da u času prestanka novog braka ima djece iz prvog braka koja koriste porodičnu penziju;

2) da su ispunjeni uslovi pod kojima udovica, odnosno udovac ima pravo na porodičnu penziju.

Odredbe st. 1 i 2 ovog člana primjenjuju se i na razvedenog bračnog druga.

Član 109

Ako osiguranik, odnosno korisnik penzije stekne pravo na dvije ili više penzija, može koristiti samo jednu od tih penzija – po sopstvenom izboru.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, djeca čija su oba roditelja umrla mogu koristiti pravo na porodičnu penziju po osnovu oba roditelja, do visine utvrđene zakonom.

Član 110

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja prestaju kada, u toku njihovog korišćenja, prestanu da postoje uslovi za sticanje i ostvarivanje tih prava.

Član 111

Korisnik prava dužan je, u roku od 15 dana od dana nastale promjene, da prijavi svaku promjenu koja je od uticaja na pravo ili obim korišćenja tog prava.

Član 112

Korisniku penzije koji se na teritoriji Republike ili Republike Srbije zaposli, odnosno počne da obavlja samostalnu djelatnost obustavlja se isplata penzije za vrijeme trajanja zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti.

Odredba stava 1 ovog člana ne odnosi se na osiguranike iz člana 11 tačka 2 ovog zakona i na korisnike djelimične invalidske penzije koji se zaposle sa radnim vremenom iz člana 33 ovog zakona.

Korisnik starosne penzije koji se zaposli, odnosno obavlja samostalnu djelatnost ima pravo, po prestanku tog zaposlenja, odnosno obavljanja te djelatnosti, na ponovno određivanje penzije, ako je bio u osiguranju po ovom zakonu najmanje godinu dana.

VIII. FOND

Član 113

Fond je organizacija koja vrši javna ovlašćenja prilikom rješavanja o pravima i obavezama iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Fond ima svojstvo pravnog lica sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim ovim zakonom i Statutom Fonda.

Član 114

Fond ima Statut kojim se uređuje:

- 1) organizacija Fonda;
- 2) prava, obaveze i odgovornost organa upravljanja;
- 3) druga pitanja od značaja za rad Fonda.

Statut donosi Upravni odbor Fonda.

Saglasnost na Statut daje Vlada .

Statut se objavljuje u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Član 115

Rad Fonda je javan.

Fond o svom radu najmanje jedanput godišnje izvještava Vladu.

Član 116

Fond obavlja sledeće poslove:

- 1) obezbeđuje efikasno, racionalno i zakonito ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i pruža stručnu pomoć pri ostvarivanju prava;
- 2) donosi godišnji budžet Fonda, uključujući troškove stručne službe Fonda;
- 3) vodi evidenciju o osiguranicima i korisnicima, u skladu sa ovim zakonom i Statutom;
- 4) vodi evidenciju o zaradama, odnosno osnovicama osiguranja na koje su uplaćeni doprinosi, o visini uplaćenog doprinosa za osiguranika, kao i o isplaćenim penzijama;
- 5) sastavlja godišnje finansijske iskaze i stara se o njihovoj reviziji u skladu sa zakonom;
- 6) dostavlja organu državne uprave nadležnom za poslove javnih prihoda (u daljem tekstu : Direkcija) mjesečne izvještaje o uplaćenim doprinosima;
- 7) obezbeđuje sprovođenje međunarodnih ugovora o penzijskom i invalidskom osiguranju;
- 8) preduzima mjere za redovnu naplatu prihoda Fonda;
- 9) organizuje poslove za sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja i u tu svrhu obezbeđuje informatičke tehnologije;
- 10) donosi opšte akte u skladu sa ovim zakonom i Statutom;
- 11) obavlja druge poslove u vezi sa sprovođenjem i ostvarivanjem prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u skladu sa ovim zakonom i Statutom .

Član 117

Organi Fonda su: Upravni odbor i direktor.

Fondom upravlja Upravni odbor, u skladu sa zakonom, Statutom i drugim opštim aktima Fonda.

Upravni odbor Fonda ima 13 članova koje imenuje i razrješava Vlada, i to:

- 1) dva člana na predlog Saveza samostalnih sindikata Crne Gore,
- 2) dva člana na predlog Privredne komore Crne Gore,

- 3) dva člana na predlog Saveza udruženja penzionera Crne Gore,
- 4) pet članova na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

Ministar nadležan za poslove rada i ministar nadležan za poslove finansija članovi su Upravnog odbora po položaju.

Član 118

Članovi Upravnog odbora Fonda imenuju se na vrijeme od četiri godine.

Predsjednika i zamjenika predsjednika Upravnog odbora Fonda imenuje i razješava Upravni odbor.

Predsjednik i zamjenik predsjednika Upravnog odbora Fonda ne mogu biti lica iz člana 117 stava 4 ovog zakona.

Član 119

Lica koja se imenuju u Upravni odbor moraju biti lica sa stručnim znanjem i iskustvom iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, finansija, investicija ili osiguranja.

Najmanje sedam od ukupnog broja članova Upravnog odbora mora imati najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima iz stava 1 ovog člana.

Član Upravnog odbora ne može biti:

1) lice koje je osuđivano za krivična djela koja ga čine nedostojnim za obavljanje te funkcije, kao i odgovorno lice u privrednom društvu nad kojim je pokrenut stečajni postupak;

2) lice koje je izgubilo pravo da obavlja funkciju člana organa finansijske institucije po domaćem ili inostranom zakonodavstvu;

3) lice koje pruža usluge i prodaje proizvode Fondu, kao i lice čije bi djelovanje moglo da dovede do sukoba interesa;

4) direktor Fonda.

Član Upravnog odbora razrešava se u slučaju:

1) nastanka okolnosti iz stava 3 ovog člana;

2) gubitka poslovne sposobnosti;

3) neopravdanog izostanka sa najmanje tri sjednice Upravnog odbora.

Članovi Upravnog odbora, nakon imenovanja, odnosno godišnje u toku trajanja mandata, moraju dostaviti izjave o ličnim primanjima i imovini.

Član Upravnog odbora ne može primati poklone ili koristiti druge pogodnosti po osnovu obavljanja ove funkcije. Ova zabrana se odnosi i na članove njegove uže porodice.

Član 120

Upravni odbor Fonda:

1) donosi opšte akte u skladu sa ovim zakonom;

2) donosi godišnji plan rada i finansijske iskaze Fonda;

3) donosi godišnji budžet Fonda u skladu sa zakonom;

4) odlučuje o poslovanju Fonda;

5) donosi akte o usklađivanju penzija i vrijednosti penzije za jedan lični bod, u skladu sa ovim zakonom;

6) odlučuje o drugim pitanjima i obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom.

Član 121

Odlučivanje i način rada, kao i druga pitanja od značaja za rad Upravnog odbora Fonda uređuju se Statutom Fonda.

Član 122

Direktor Fonda:

- 1) organizuje rad i poslovanje Fonda;
- 2) predstavlja i zastupa Fond i odgovoran je za zakonitost rada;
- 3) izvršava odluke Upravnog odbora;

4) predlaže opšti akt o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta - Upravnom odboru;

5) rukovodi radom stručne službe;

6) vrši i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom.

Direktora Fonda imenuje i razrješava, na osnovu konkursa, Upravni odbor, uz prethodnu saglasnost Vlade.

Direktor Fonda se imenuje na period od četiri godine.

Član 123

Radi obavljanja stručnih, administrativnih, pravnih, ekonomskih i drugih poslova Fond ima jedinstvenu stručnu službu.

Stručna služba Fonda organizuje se na način koji obezbjeđuje efikasno obavljanje djelatnosti Fonda i ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 124

Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada Fonda vrši organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, u skladu sa zakonom.

IX. MATIČNA EVIDENCIJA

Član 125

Fond vodi matičnu evidenciju o osiguranicima, obveznicima plaćanja doprinosa i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, matičnu evidenciju za zaposlene u organu državne uprave nadležnom za unutrašnje poslove vodi taj organ, na način utvrđen ovim zakonom.

Fond vrši kontrolu vođenja evidencije iz stava 2 ovog člana.

Član 126

Matična evidencija se vodi prema jedinstvenim metodološkim principima.

Podaci se unose u matičnu evidenciju prema jedinstvenom kodeksu šifara.

Podaci se unose u matičnu evidenciju na osnovu prijave podnesenih na propisanim obrascima koji se mogu dostavljati i putem sredstava za elektronsku obradu podataka.

U slučaju kada su prijave dostavljene putem sredstava za elektronsku obradu podataka podnosilac prijave je dužan da, na zahtjev Fonda, te prijave podnese na propisanim obrascima.

Akte, odnosno obrasce iz st. 1 do 3 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 127

Matična evidencija ustrojava se unošenjem podataka o osiguraniku na osnovu prijave na osiguranje.

Član 128

U matičnu evidenciju unose se podaci o:

- 1) osiguranicima;
- 2) korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja;
- 3) obveznicima plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Član 129

U matičnu evidenciju unose se sledeći podaci o osiguranicima:

- 1) prezime i ime;
- 2) jedinstveni matični broj građana i poreski identifikacioni broj;
- 3) pol;
- 4) dan, mjesec i godina rođenja;
- 5) zanimanje;
- 6) školska sprema;
- 7) osnov osiguranja;
- 8) datum sticanja i prestanka svojstva osiguranika;
- 9) staž osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja koje služe za određivanje visine penzije;
- 10) broj mjeseci, odnosno dana provedenih na radu i broju mjeseci, odnosno dana za koje su isplaćene naknade;
- 11) visina uplaćenog doprinosa;
- 12) da li je osiguranik korisnik penzije;
- 13) obvezniku plaćanja doprinosa;
- 14) penzijskom stažu - po vrstama;
- 15) osiguranicima s tjelesnim oštećenjem od najmanje 70%, vojnim invalidima od prve do šeste grupe, civilnim invalidima rata od prve do šeste grupe, slijepim licima i licima oboljelim od distrofije ili srodnih mišićnih i neuromišićnih oboljenja, paraplegije, cerebralne i dječije paralize i multipleks skleroze.

Za osiguranike koji rade na radnim mjestima, odnosno poslovima na kojima se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, u matičnoj evidenciji evidentiraju se podaci o stažu osiguranja, odnosno o vremenu provedenom na tim radnim mjestima, odnosno poslovima i stepenu uvećanja staža.

Osiguranicima koji nemaju jedinstveni matični broj građana Fond određuje lični broj.

Član 130

U matičnu evidenciju, pored podataka iz člana 129 stav 1 tač. 1 do 4 ovog zakona, unose se i sljedeći podaci o korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, i to o:

- 1) vrsti penzije;
- 2) pravnom osnovu za utvrđivanje penzije;
- 3) datumu sticanja prava na penziju i datumu početka isplate, obustave i ponovne isplate penzije, kao i o pravnom osnovu za obustavu, odnosno ponovnu isplatu penzije;
- 4) invalidnosti, uzroku invalidnosti i dijagnozi;
- 5) ličnim bodovima i ličnom koeficijentu;
- 6) iznosu penzije na dan ostvarivanja prava.

U matičnu evidenciju unose se i podaci o srodstvu korisnika porodične penzije sa umrlim osiguranikom, odnosno korisnikom penzije po osnovu koga je ostvareno pravo na porodičnu penziju.

Član 131

Obveznici podnošenja prijava podataka za matičnu evidenciju su:

- 1) poslodavac:
 - prijave podataka o obvezniku plaćanja doprinosa koje obuhvataju prijave početka i prijave prestanka poslovanja;
 - prijave na osiguranje i odjave osiguranja za osiguranike iz člana 10 stav 1 tač. 1 do 6 i tač. 8 i 9 i člana 11 tačka 2 ovog zakona;
 - prijave podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade i naknade zarade koje služe za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta i visine uplaćenog doprinosa za osiguranike iz člana 10 stav 1 tač. 1 do 6 i tač. 8 i 9 ovog zakona;
 - prijave promjene podataka iz al. 1 do 3 ove tačke;
- 2) osiguranik koji je sam obveznik plaćanja doprinosa:
 - prijave na osiguranje i odjave osiguranja, kao i prijave promjene tih podataka za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 7, člana 11 tačka 1 i člana 66 ovog zakona;
 - prijave podataka za utvrđivanje staža osiguranja, osnovice osiguranja koje služe za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta i visini uplaćenog doprinosa za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 7 ovog zakona, kao i prijave promjene tih podataka;

3) Pravoslavna crkva, Islamska vjerska zajednica i Rimokatolička crkva za osiguranika iz člana 11 tačka 3 ovog zakona – prijave na osiguranje i odjave osiguranja, kao i prijave promjene tih podataka;

4) organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede za osiguranike iz člana 12 ovog zakona – prijave na osiguranje i odjave osiguranja, kao i prijave promjena tih podataka;

5) Direkcija - prijave podataka za utvrđivanje staža osiguranja, osnovice osiguranja koje služe za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta i visini uplaćenog doprinosa za lica iz člana 11 tačka 1- 3 i člana 12 ovog zakona, kao i prijave promjene tih podataka;

6) Zavod za zapošljavanje:

- prijave na osiguranje i odjave osiguranja za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 10 ovog zakona, kao i prijave promjene tih podataka;

- prijave podataka za utvrđivanje staža osiguranja, naknade zarade i visini uplaćenog doprinosa za lica iz alineje 1 ove tačke, kao i prijave promjene tih podataka;

7) Fond - unosi u matičnu evidenciju podatke o utvrđenom penzijskom stažu, zaradi, naknadama zarade, osnovicama osiguranja koje služe za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta za osiguranike iz člana 66 ovog zakona i visine uplaćenog doprinosa;

8) nadležni matičar – prijave o smrti korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 132

U prijave podataka za matičnu evidenciju podaci se unose samo na osnovu javnih isprava i evidencija propisanih zakonom.

Član 133

Za tačnost podataka unesenih u prijave podataka za matičnu evidenciju odgovoran je podnosilac prijave.

Fond je dužan da provjerava tačnost podataka unesenih u prijave podataka za matičnu evidenciju, da zahtijeva dokaze i vrši uvid u evidencije i dokumentaciju na kojima se zasnivaju podaci uneseni u prijave.

Podnosilac prijave je dužan da osiguraniku, korisniku prava i Fondu daje tačna obavještenja, odnosno podatke od značaja za utvrđivanje činjenica važnih za sticanje i ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, kao i da Fondu pruži dokaze i omogućí uvid u evidenciju i dokumentaciju.

Član 134

Prijave podataka za matičnu evidenciju podnose se Fondu, odnosno njegovoj organizacionoj jedinici, i to za:

1) osiguranike zaposlene iz člana 10 stav 1 tač. 1 do 6 i tač. 8 i 9 ovog zakona – prema sjedištu poslodavca, odnosno njegove organizacione jedinice

(filijala, ekspozitura, ispostava, poslovnicu, predstavništvo, zastupništvo i druge poslovne i radne jedinice);

2) osiguranike zaposlene iz člana 10 stav 1 tačka 7 ovog zakona – prema mjestu u kome su bili osigurani, odnosno imali prebivalište prije odlaska u inostranstvo;

3) osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 10 ovog zakona - prema sjedištu organizacione jedinice Zavoda za zapošljavanje;

4) osiguranike samostalnih djelatnosti iz člana 11 tačka 1 ovog zakona - prema mjestu u kome je osiguranik registrovao obavljanje djelatnosti po osnovu koje je osiguran;

5) osiguranike samostalnih djelatnosti iz člana 11 tač. 2 i 3 ovog zakona prema prebivalištu, odnosno boravištu osiguranika;

6) osiguranike poljoprivrednike iz člana 12 ovog zakona prema sjedištu organizacione jedinice Direkcije.

Član 135

Svojstvo osiguranika, staž osiguranja, zarade, naknade zarada, odnosno osnovice osiguranja koje se uzimaju za utvrđivanje visine prava utvrđuje Fond, na osnovu prijave podataka iz člana 131 ovog zakona, unošenjem podataka u matičnu evidenciju.

Podaci iz člana 129 stav 2 ovog zakona utvrđuju se unošenjem u matičnu evidenciju po ispunjenju uslova iz člana 71 ovog zakona.

Član 136

Podaci o penzijskom stažu koji je osiguranik navršio do 31. decembra 1969. godine i o posebnom stažu navršenom poslije tog dana, kao i podaci o promjenama tih podataka unose se u matičnu evidenciju o osiguranicima na osnovu prijave podataka o penzijskom stažu.

Član 137

Ako Fond, prilikom provjere podataka iz člana 133 ovog zakona, utvrdi da prijava o stažu osiguranja, zaradama, naknadama zarada, odnosno osnovicama osiguranja koje se uzimaju za utvrđivanje visine prava, kao i podaci o visini uplaćenih doprinosa nijesu pravilno popunjeni ili da podaci nijesu uneseni u skladu s propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju naložiće podnosiocu prijave da ih ispravi u roku koji ne može biti duži od 30 dana.

Član 138

Fond je dužan da osiguraniku, na njegov zahtjev, izda uvjerenje o podacima unesenim u matičnu evidenciju o osiguranicima.

Uvjerenje iz stava 1 ovog člana ima karakter javne isprave.

Osiguranik ima pravo da zahtijeva da Fond donese rješenje o podacima o osiguranju, penzijskom stažu, zaradama, naknadama zarade, odnosno osnovicama osiguranja i visini uplaćenih doprinosa unijetim u matičnu evidenciju.

Fond je dužan da rješenje iz stava 3 ovog člana donese u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva.

Član 139

Podaci uneseni u matičnu evidenciju, na način utvrđen ovim zakonom, mogu se naknadno mijenjati u sledećim slučajevima:

1) ako nadležni organ naknadno, u propisanom postupku, utvrdi promjenu podataka;

2) ako su podaci o osiguranju, penzijskom stažu, stažu osiguranju, zaradama, naknadama zarada, odnosno osnovicama osiguranja koji služe za utvrđivanje visine prava, kao i podaci o visini uplaćenih doprinosa unijeti u matičnu evidenciju na osnovu lažnih isprava;

3) ako se naknadno, provjerom podataka ili na neki drugi način, utvrdi da su u matičnu evidenciju unijeti netačini ili nepotpuni podaci.

Promjena podataka unijetih u matičnu evidenciju vrši se na osnovu odgovarajuće prijave promjene podataka, po postupku utvrđenom ovim zakonom.

Član 140

Obveznici iz člana 131 ovog zakona dužni su da dostavljaju Fondu prijave podataka u sledećim rokovima:

1) prijava podataka o obvezniku plaćanja doprinosa – u roku od osam dana od dana početka poslovanja, odnosno od dana prestanka poslovanja, odnosno od dana nastale promjene u poslovanju obveznika plaćanja doprinosa;

2) prijava na osiguranje, odjava osiguranja i prijava promjena u toku osiguranja – u roku od osam dana od dana zaposlenja, odnosno od dana zaključenja ugovora, obavljanja poslova ili početka obavljanja djelatnosti, odnosno od dana prestanka zaposlenja, obavljanja poslova ili obavljanja djelatnosti, odnosno od dana nastale promjene u osiguranju;

3) prijava podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja koje služe za utvrđivanje visine prava i visine uplaćenih doprinosa – najkasnije do 30. aprila tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu, a Direkcija - do 30. juna tekuće godine;

4) prijava o promjeni podataka iz tačke 3 ovog stava – u roku od osam dana od dana utvrđene promjene, odnosno od dana prijema pravnosnažnog rješenja kojim je utvrđena promjena podataka;

5) prijava o smrti korisnika prava – u roku od tri dana od dana izdavanja izvoda iz matične knjige umrlih;

Član 141

Fond je dužan da podatke iz primljenih prijava unese u matičnu evidenciju u sledećim rokovima :

1) podatke iz prijava iz člana 140 tač. 1 i 2 ovog zakona – u roku od 30 dana od dana prijema prijave;

2) podatke iz prijave iz člana 140 tač. 3 i 4 ovog zakona – u roku od 60 dana od dana prijema prijave, a najkasnije do kraja tekuće godine za prethodnu godinu;

3) podatke iz prijave iz člana 140 tačka 5 ovog zakona – u roku od jednog dana od dana prijema prijave.

Član 142

Prijave podataka za ustrojavanje i vodjenje matične čuvaju se najmanje 30 godina od dana sticanja prava utvrdjenih na osnovu tih podataka, ali ne manje od 10 godina od dana prestanka prava.

Prijave podataka za osiguranike koji nijesu stekli pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja čuvaju se najmanje 40 godina, računajući od poslednjeg unošenja podataka u matičnu evidenciju.

Član 143

Umjesto originalnih prijava podataka mogu se čuvati prijave snimljene na mikrofilmovima, odnosno sredstvima za elektronsku obradu podataka (magnetni mediji i sl.).

Fond izdaje osiguraniku ovjerenu foto – kopiju prijave iz stava 1 ovog člana.

Član 144

Uništavanje originalnih prijava na osnovu kojih su podaci unijeti u matičnu evidenciju vrši stručna komisija koju obrazuje Fond.

Član 145

Podaci sadržani u matičnoj evidenciji mogu se koristiti i za statistička istraživanja.

Zaštita podataka iz matične evidencije obezbedjuje se na način propisan zakonom.

X. FINANSIRANJE

Član 146

Penzijsko i invalidsko osiguranje finansira se iz:

- 1) doprinosa;
- 2) budžeta Republike;
- 3) drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Za obaveze Fonda za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja garantuje Republika.

1) Doprinosi

Član 147

Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje su:

- 1) doprinosi osiguranika;
- 2) doprinosi poslodavaca;
- 3) dodatni doprinosi za staž osiguranja sa uvećanim trajanjem;
- 4) doprinosi drugih obveznika plaćanja doprinosa utvrđenih ovim zakonom;
- 5) doprinosi, odnosno sredstva za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti.

Član 148

Sredstva Fonda koja se obezbjeđuju od doprinosa osiguranika čine doprinosi na zarade, naknade zarada i osnovice osiguranja.

Osiguranici, poslodavci i isplatioci naknada iz člana 149 stav 2 i čl. 150 do 152 ovog zakona ne mogu biti oslobođeni plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Član 149

Doprinos za osiguranike iz člana 10 stav 1 tač. 1 do 6 i tač. 8 i 9 ovog zakona plaća i poslodavac na istu osnovicu i po istoj stopi kao i osiguranik.

Doprinos za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 10 plaća Zavod za zapošljavanje.

Član 150

Doprinos za osiguranike koji zbog privremene spriječenosti za rad po propisima o zdravstvenom osiguranju ostvaruju novčanu naknadu plaća isplatilac naknade u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju.

Član 151

Doprinos za osiguranike koji koriste pravo na naknadu zarade po osnovu porodijskog odsustva, odnosno za vrijeme rada sa polovinom punog radnog vremena, ukoliko je djetetu potrebna pojačana njega, plaća isplatilac naknade u skladu sa propisima o socijalnoj i dječijoj zaštiti.

Član 152

Dodatni doprinos za staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem obračunava i plaća poslodavac.

Član 153

Osnovicu na koju se obračunava i plaća doprinos za osiguranike zaposlene čini zarada i naknada zarade u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu.

Osnovica iz stava 1 ovog člana ne može biti niža od osnovne cijene rada propisane opštim kolektivnim ugovorom za odgovorajuću kategoriju stručnosti.

Član 154

Osnovicu na koju se plaća doprinos za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 4 ovog zakona čini novčana naknada za rad u odboru direktora, odnosno upravnom odboru.

Član 155

Osnovicu na koju se plaća doprinos za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 5 ovog zakona čini zarada koju bi, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom, ta lica ostvarila u Republici na istim ili sličnim poslovima u skladu sa članom 153 ovog zakona.

Član 156

Osnovicu na koju se plaća doprinos za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 6 ovog zakona čini isplaćena zarada koja ne može biti niža od osnovice iz člana 153 stav 2 ovog zakona.

Član 157

Osnovicu osiguranja za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 7 ovog zakona propisuje opštim aktom organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, s tim što ne može biti veća od osnovice iz člana 164 ovog zakona.

Osnovicu na koju se plaća doprinos za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 10 čini novčana naknada koju primaju ta lica prema propisima o radu i zapošljavanju.

Član 158

Osnovicu na koju se utvrđuje i plaća doprinos za osiguranike iz člana 11 tačka 1 ovoga zakona čini oporezivi dohodak od samostalne djelatnosti u skladu sa propisima o porezu na dohodak fizičkih lica.

Osnovica iz stava 1 ovog člana ne može biti manja od prosječne zarade za mjesec za koji se doprinos plaća.

Član 159

Osnovicu na koju se plaća doprinos za osiguranike iz člana 11 tačka 2 ovog zakona čini oporezivi dohodak u skladu sa propisima o porezu na dohodak fizičkih lica.

Član 160

Za osiguranike iz člana 11 tačka 3 ovog zakona osnovice osiguranja utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 161

Obavezna osnovica na koju se plaća doprinos za osiguranike iz člana 12 ovog zakona iznosi 50% prosječne zarade u Republici u mjesecu za koji se doprinos plaća.

Osnovica osiguranja iznad obavezne osnovice iz stava 1 ovog člana, na koje se osiguranik može osigurati po sopstvenom izboru, propisuje organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 162

Osnovicu na koju se plaća doprinos za osiguranike koji zbog privremene spriječenosti za rad po propisima o zdravstvenom osiguranju ostvaruju novčanu naknadu čini ta naknada.

Član 163

Osnovicu na koju se plaća doprinos za osiguranike iz člana 151 ovog zakona čini isplaćena naknada u skladu sa propisima o socijalnoj i dječijoj zaštiti.

Član 164

Osnovica za plaćanje doprinosa za 2004. godinu iznosi najviše 12.000 EURA godišnje.

Počev od 1.januara 2005.godine osnovica iz stava 1 ovog člana se usklađuje godišnje prema kretanju prosječne zarade u Republici u prethodnoj kalendarskoj godini.

Akt o uskladjivanju najviše osnovice donosi Fond.

Član 165

Osnovicu za plaćanje doprinosa za lica iz člana 14 stav 1 tačka 1 ovog zakona čini osnovna cijena rada propisana opštim kolektivnim ugovorom za odgovarajuću kategoriju stručnosti koju to lice ima.

Član 166

Stope doprinosa po kojima se plaća doprinos na propisanu osnovicu iznose:

- 1) za osiguranike iz člana 10 stav 1 tač. 1 do 6 i tač. 8 i 9 ovog zakona:
 - na teret poslodavca 12 %;
 - na teret osiguranika 12 %;
- 2) za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 7 i čl. 11. i 12 ovog zakona na teret osiguranika 24%;
- 3) za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 10 i čl. 150 i 151 ovog zakona na teret isplatioca naknade 24%.

Stopa doprinosa za lica iz člana 14 stav 1 tačka 1 ovog zakona iznosi 4% na teret Zavoda za zapošljavanje.

Član 167

Dodatni doprinos za staž osiguranja koji se računa sa uvećanim trajanjem koji plaćaju obveznici iz člana 152 ovog zakona iznosi:

- 1) 7% za osiguranike raspoređene na radna mjesta na kojima se 12 mjeseci efektivnog rada računa kao 14 mjeseci staža osiguranja;
- 2) 11% za osiguranike raspoređene na radna mjesta na kojima se 12 mjeseci efektivnog rada računa kao 15 mjeseci staža osiguranja;
- 3) 14% za osiguranike raspoređene na radna mjesta na kojima se 12 mjeseci efektivnog rada računa kao 16 mjeseci staža osiguranja;
- 4) 20% za osiguranike raspoređene na radna mjesta na kojima se 12 mjeseci efektivnog rada računa kao 18 mjeseci staža osiguranja.

Član 168

Osiguranici - zaposleni, odnosno osiguranici samostalnih djelatnosti koji ostvaruju prihode po više osnova iz čl. 10 i 11 ovog zakona plaćaju doprinose na sve prihode, s tim što ukupan iznos na koji se plaća doprinos ne može biti veći od osnovice iz člana 164 ovog zakona.

Osiguranici - zaposleni koji ostvaruju prihode i po osnovu dopunskog rada u skladu sa propisima o radu plaćaju doprinos i na zaradu po osnovu dopunskog rada, na način i po stopi kako se plaća doprinos na zaradu ostvarenu od zaposlenja na osnovu koga su obavezno osigurani, s tim što ukupan iznos na koji se plaća doprinos, uključujući prihode iz stava 1 ovog člana, ne može biti veći od osnovice iz člana 164 ovog zakona.

Iznos iz stava 1, odnosno stava 2, ovog člana na koji je plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje uzima se za izračunavanje godišnjeg ličnog koeficijenta prilikom određivanja visine starosne, odnosno invalidske penzije.

Za osiguranike koji ostvaruju i prihode van osiguranja iz st. 1 i 2 ovog člana, na koje je plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, obveznik podnošenja prijave o visini tih prihoda (prijava podataka o zaradi, naknadi, odnosno osnovici osiguranja koja služi za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta i visini uplaćenog doprinosa) je:

- poslodavac – za prihode po osnovu zarade, odnosno naknade iz člana 10 stav 1 tačka 4 ovog zakona;
- Direkcija – za lica koja ostvaruju prihode iz člana 11 tač. 1 i 2 ovog zakona.

Prijave iz stava 4 ovog člana podnose se na način, u rokovima i postupku propisanim za podnošenje prijave iz člana 140 tačka 3 ovog zakona.

Član 169

Povraćaj više plaćenog doprinosa iznad najviše osnovice iz člana 164 ovog zakona vrši se na način i po postupku utvrđenim aktom koji donosi organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 170

Doprinos za osiguranike iz člana 10 stav 1 tač. 1 do 6 i tač. 8 i 9 ovog zakona na teret osiguranika i poslodavca obračunava i uplaćuje poslodavac prilikom isplate zarade, odnosno novčane naknade.

Odredba stava 1 ovog člana odnosi se i na doprinos iz člana 147 tačka 3 ovog zakona.

Doprinos za osiguranika iz člana 10 stav 1 tačka 7 uplaćuje sam osiguranik do 15 u mjesecu po isteku svakog kalendarskog tromjesečja.

Doprinos za osiguranike iz člana 10 stav 1 tačka 10 ovog zakona obračunava i uplaćuje Zavod za zapošljavanje prilikom isplate naknade.

Član 171

Doprinos za osiguranike iz člana 11 tačka 1 ovog zakona obračunava i uplaćuje osiguranik, na način kako se obračunava i uplaćuje porez prema propisima o porezu na dohodak fizičkih lica.

Doprinos za osiguranike iz člana 11 tačka 2 ovog zakona obračunava i uplaćuje isplatilac ugovorene naknade prilikom njene isplate.

Doprinos za osiguranike iz člana 11 tačka 3 ovog zakona obračunava i uplaćuje Pravoslavna crkva, Islamska vjerska zajednica i Rimokatolička crkva u skladu sa opštim aktom iz člana 160 ovog zakona.

Član 172

Doprinos za osiguranike iz člana 12 ovog zakona obračunava Direkcija - tromjesečno.

Član 173

Doprinos za osiguranike iz čl. 150 i 151 ovog zakona obračunava i uplaćuje isplatilac naknade zarade prilikom njene isplate.

Član 174

Doprinos za lica iz člana 14 stav 1 tačka 1 ovog zakona obračunava i uplaćuje Zavod za zapošljavanje prilikom upućivanja tog lica na stručno osposobljavanje, prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju.

Član 175

Kontrolu pravilnosti obračuna i uplate doprinosa vrši Direkcija, u skladu sa propisima kojima se uređuje poreski postupak.

U pogledu utvrđivanja doprinosa, rokova, kamata, kazni, načina plaćanja i ostalog što nije uređeno ovim zakonom, izuzev odredaba koje se odnose na zastarjelost, poreska oslobađanja i olakšice, primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje porez na dohodak fizičkih lica, odnosno zakona kojim se uređuje poreski postupak.

2) Budžet Republike

Član 176

Iz budžeta Republike Fondu se obezbjeđuju:

1) sredstva za penzijsko i invalidsko osiguranje za povećane obaveze nastale usljed sticanja i ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja pod posebnim uslovima koji su bili propisani ranijim saveznim i republičkim propisima;

2) sredstva za povećane obaveze usled sticanja i ostvarivanja prava na najnižu penziju, u visini razlike između najniže penzije iz člana 29 ovog zakona, odnosno najniže penzije ostvarene po propisima koji su se primjenjivali prije stupanja na snagu ovog zakona i penzije koja osiguraniku pripada prema ostvarenoj zaradi, odnosno osnovici osiguranja na koje je plaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje i navršenom penzijskom stažu.

3) sredstva za prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja za lica iz člana 14 stav 1 tač. 2 i 3 i člana 15 stav 1 ovog zakona;

4) sredstva za prava iz čl. 52 i 57 ovog zakona;

5) sredstva za prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ostavrena po osnovu staža osiguranja iz člana 64 ovog zakona;

6) sredstva za prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ostvarena po osnovu staža osiguranja sa uvećanim trajanjem iz člana 74 ovog zakona;

7) sredstva za povećane obaveze koje se odnose na osiguranike koji plaćaju doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje po stopi nižoj od stope koja je propisana zakonom.

Vlada, na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, propisuje način obračuna i utvrđivanja visine sredstava iz stava 1 ovog člana, kao i kontrolu obračuna, postupak, dinamiku i rokove uplate tih sredstava.

3) Drugi izvori

Član 177

Drugi izvori sredstava iz kojih se finansira penzijsko i invalidsko osiguranje su:

1) prihodi od imovine kojom raspolaže Fond;

2) prihodi od organizacija za penzijsko i invalidsko osiguranje kod kojih je navršen dio staža osiguranja;

3) prihodi od subvencija i dotacija;

4) prihodi od finansijskih ulaganja, dividendi i kamata;

5) drugi izvori.

Član 178

Rashodi Fonda su:

1) penzije;

- 2) novčane naknade za tjelesno oštećenje;
- 3) pogrebni troškovi;
- 4) dodaci za pomoć i njegu ostvareni po propisima prije početka primjene ovog zakona;
- 5) troškovi po osnovu doprinosa za zdravstveno osiguranje korisnika penzija;
- 6) troškovi ocjenjivanja invalidnosti,
- 7) troškovi isplatu penzija i drugih penzijskih primanja;
- 8) troškovi sprovođenja osiguranja i troškovi organa upravljanja Fondom.

XI. IMOVINA FONDA

Član 179

Imovinu Fonda, u smislu ovog zakona, čine stvari, prava, akcije i udijeli, novac i druge hartije od vrijednosti koje je stekao Fond i kojima upravlja u interesu korisnika prava utvrđenih ovim zakonom.

Imovinu Fonda čine i akcije i udijeli koji su pripali Fondu u postupku svojinske i upravljačke transformacije privrede.

Član 180

Fond je obavezan da savjesno i odgovorno upravlja imovinom u najboljem interesu korisnika prava, tako što, pored poslova iz člana 116 ovog zakona:

- 1) vodi evidenciju i sačinjavati finansijske iskaze o imovini, uključujući i godišnju tržišnu procjenu vrijednosti imovine;
- 2) evidentira sve prihode od imovine na izdvojenom računu;
- 3) obavještava organ državne uprave nadležan za poslove finansija o usvojenom godišnjem izvještaju koji sadrži plan prodaje, odnosno privatizacije imovine iz člana 179 ovog zakona.

Član 181

Imovina iz člana 179 stav 1 ovog zakona, koja nije u funkciji obavljanja osnovne djelatnosti Fonda, prodaće se po postupku i na način propisan zakonom, najkasnije do 1. januara 2009. godine.

Sredstva od prodaje imovine iz stava 1 ovog člana, kao i prihode od dividende, Fond može koristiti za:

- 1) ulaganja koja su direktno u interesu Fonda, a koja imaju za cilj da poboljšaju efikasno funkcionisanje Fonda. Ovo obuhvata, ali i ne ograničava se, na informacionu tehnologiju, obuku zaposlenih, naknade za tehnološki višak radnika, pokrivanje deficita Fonda i tranzicione troškove do kojih će doći usljed uvođenja obaveznog penzijskog i invalidskog osiguranja na osnovu individualne kapitalizovane štednje;
- 2) isplatu penzija osiguranicima i korisnicima prava u skladu sa ovim zakonom, ukoliko prihodi predviđeni ovim zakonom to ne obezbjeđuju;

3) ulaganje u druge nekretnine koje Fond već posjeduje, a koje zahtijevaju dodatna sredstva kako bi bila privatizovana ili prodana pod povoljnijim uslovima.

Upotreba sredstva od prodaje ili dividende mora se naznačiti u budžetu Fonda.

Troškovi nastali prodajom imovine iz člana 179 ovog zakona nadoknadiće se iz sredstava koja predstavljaju prihod od prodaje akcija i udjela iz člana 179 stav 2 ovog zakona.

Sredstva od prodaje imovine Fond ne može koristiti za kupovinu nekretnina ili akcija.

Član 182

Imovina Fonda iz člana 179 stav 2 ovog zakona privatizovaće se na način i po postupku predviđenim propisima o privatizaciji.

Prihode dobijene u postupku privatizacije iz stava 1 ovog člana, uključujući i sredstva od dividende, Fond može koristiti kao sredstva za obezbjeđivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 183

U cilju obezbjeđivanja uslova za pružanje usluga osiguranicima, Fond može da kupuje nekretnine i opremu, samo ukoliko su te nekretnine i oprema u funkciji ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

XII. NAKNADA ŠTETE

Član 184

Naknada štete pričinjene Fondu, odnosno povraćaj nezakonito i nepravilno izvršenih isplata penzija i drugih novčanih primanja iz penzijskog i invalidskog osiguranja vrši se po odredbama zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Fond ima pravo da zahtijeva naknadu pričinjene štete od poslodavca ako je tjelesno oštećenje, invalidnost ili smrt osiguranika prouzrokovana zbog nepreduzimanja propisanih mjera zaštite na radu ili zaštite životne sredine, a po tom osnovu je ostvareno pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Fond ima pravo da zahtijeva naknadu pričinjene štete od lica koje je, namjerno ili krajnjom nepažnjom, prouzrokovalo tjelesno oštećenje, invalidnost ili smrt osiguranika, ako je, po tom osnovu, ostvareno pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Pri utvrđivanju visine štete ne uzimaju se u obzir iznosi uplaćenog doprinosa za to osiguranje, niti dužina navršenog penzijskog staža.

Član 185

Zahtjev za naknadu štete može obuhvatiti ukupan iznos štete ili iznos dijela štete.

Iznos iz stava 1 ovog člana obračunava se prema visini priznate penzije, odnosno novčane naknade za tjelesno oštećenje, kao i prema očekivanom prosječnom vremenu korišćenja tog prava.

Član 186

Fond ima pravo da zahtijeva naknadu štete i neposredno od osiguravajućeg društva, u slučaju da je šteta nastala upotrebom motornog vozila.

XIII. NADZOR

Član 187

Nadzor nad izvršavanjem ovog zakona vrši organ državne uprave nadležan za poslove penzijskog i invalidskog osiguranja, u skladu sa posebnim zakonom.

XIV. KAZNE NE ODREDBE

Član 188

Novčanom kaznom od pedesetstrukog do dvjestostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj poslodavac sa svojstvom pravnog lica, ako:

- 1) ne prijavi početak ili prestanak poslovanja ili promjene u poslovanju ili to učini nakon isteka propisanog roka (član 140 tačka 1);
- 2) spriječi uvid u evidenciju i dokumentaciju i ne pruži odgovarajuće dokaze na kojima se zasnivaju podaci uneseni u prijave (član 133 stav 3);
- 3) ne prijavi ili ne odjavi osiguranje ili promjenu u toku osiguranja ili to učini nakon isteka propisanog roka (član 140 tačka 2);
- 4) ne podnese prijavu podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja koji služe za utvrđivanje visine prava i visine uplaćenog doprinosa ili to učini nakon isteka propisanog roka (član 140 tačka 3);
- 5) ne podnese prijavu podataka o zaradi, naknadi, odnosno osnovici osiguranja koja služi za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta i visini uplaćenog doprinosa ili to učini nakon isteka propisanog roka (član 168 st. 4 i 5);
- 6) izvrši isplatu zarada bez plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje (član 170 st 1 i 2);
- 7) unese netačne podatke u prijave podataka za matičnu evidenciju (član 133 stav 1);
- 8) u roku koji je odredio Fond ne ispravi nepravilnosti u prijavama (član 137).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se poslodavac-fizičko lice novčanom kaznom od petostrukog do dvadesetosrukog iznosa najniže cijene rada u Republici.

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do dvjestostrukog iznosa najniže cijene rada u republici kazniće se za prekršaj Direkcija, ako:

1) ne podnese prijavu podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja koji služe za utvrđivanje visine prava i visine uplaćenog doprinosa ili to učini nakon isteka propisanog roka (član 140 tačka 3);

2) ne podnese prijavu podataka o zaradi, naknadi, odnosno osnovici osiguranja koji služe za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijena i visini uplaćenog doprinosa ili to učini nakon isteka propisanog roka (član 168 st. 4 i 5).

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do dvjestostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj Zavod za zapošljavanje, ako:

1) ne podnese prijavu na osiguranje ili odjavu osiguranja ili promjene u toku osiguranja ili to učini nakon isteka propisanog roka (član 140 tačka 2);

2) ne podnese prijavu podataka za utvrđivanje staža osiguranja, zarade, naknade zarade, odnosno osnovice osiguranja koji služe za utvrđivanje visine prava i visine uplaćenog doprinosa ili to učini nakon isteka propisanog roka (član 140 tačka 3).

Za prekršaj iz st. 1, 3 i 4 ovog člana kazniće se i odgovorno lice novčanom kaznom od petostrukog do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici.

Član 189

Novčanom kaznom od petostrukog do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj korisnik prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja koji ne prijavi, odnosno blagovremeno ne prijavi promjenu koja je od uticaja na pravo, odnosno obim korišćenja tog prava (član 111).

Član 190

Osiguranik koji je sam obveznik plaćanja doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od petostrukog do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici, ako:

1) ne prijavi početak ili prestanak obavljanja djelatnosti, odnosno promjene u toku obavljanja djelatnosti ili to učini nakon isteka propisanog roka (član 140 tačka 1);

2) ne prijavi ili ne odjavi osiguranje, odnosno promjene tokom osiguranja ili to učini nakon isteka propisanog roka (član 140 tačka 2).

Član 191

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do dvjestostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj Zavod za zapošljavanje, ako isplati naknadu po osnovu nezaposlenosti bez uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje (član 170 stav 4).

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do dvjestostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj isplatilac naknade zarade ako isplati naknadu zarade bez uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje (član 173).

Za prekršaj iz st. 1 i 2 ovog člana kazniće se i odgovorno lice od petostrukog do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici.

Član 192

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do dvjestostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj isplatilac ugovorene naknade sa svojstvom pravnog lica, ako isplati ugovorenu naknadu bez uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje (član 171 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od petostrukog do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici isplatilac ugovorene naknade-fizičko lice.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice od petostrukog do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici.

XV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 193

Korisnicima prava na starosnu penziju, invalidsku penziju, porodičnu penziju, najnižu penziju, najvišu penziju, novčanu naknadu za tjelesno oštećenje, odnosno na dodatak za pomoć i njegu koji su to pravo ostvarili po propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja koji su se primjenjivali do početka primjene ovog zakona obezbjeđuju se ta prava i poslije tog datuma u istom obimu i usklađuju po članu 58 ovog zakona.

Prije primjene člana 58 stav 2 ovog zakona, prava iz stava 1 ovog člana se 1 januara 2004. godine uskladjuju po propisima važećim prije početka primjene ovog zakona prema kretanju zarada, umanjnjih za plaćene poreze i doprinose za decembar 2003. godine u Republici u odnosu na poslednji mjesec za koji je izvršeno uskladjivanje po propisima važećim prije početka primjene ovog zakona.

Član 194

Korisnicima prava po osnovu preostale radne sposobnosti, koji su ta prava ostvarili prema propisima koji su važili do 31.decembra 2003.godine, prava se prevode od 1.januara 2004.godine, po službenoj dužnosti, na invalidsku penziju po osnovu invalidnosti iz člana 30 stav 2 ovog zakona, čija visina se određuje u skladu sa ovim zakonom i od koje im pripada:

- 1) korisniku privremene naknade na evidenciji Zavoda za zapošljavanje 100%;
- 2) korisniku prava na rad sa skraćenim radnim vremenom koji je zaposlen 60%;

3) korisniku prava na raspoređivanje, odnosno zaposlenje na drugom odgovarajućem poslu koji je zaposlen 40%.

Za određivanje penzije iz stava 1 ovog člana uzima se u obzir penzijski staž osiguranika navršen do 31.decembra 2003. godine i zarade, osnovice osiguranja, naknade zarada, odnosno osnovice od kojih su određene naknade zarada ostvarene do 31.decembra 2003. godine, a počev od tog datuma dodaje mu se penzijski staž u smislu člana 39 stav 2 ovog zakona.

Korisnik invalidske penzije iz stava 1 tač. 1 do 3 ovog člana ne smatra se korisnikom penzije iz člana 42 stav 1 tačka 2 i člana 57 ovog zakona po osnovu koga se ostvaruje pravo na porodičnu penziju, odnosno pravo na naknadu pogrebnih troškova.

Član 195

Korisniku invalidske penzije iz člana 194 stav 1 ovog zakona to pravo prestaje danom ostvarivanja prava na starosnu, odnosno porodičnu penziju, odnosno danom ispunjenja uslova za invalidsku penziju iz člana 31 ovog zakona.

Korisniku invalidske penzije iz člana 194 stav 1 tačka 1 ovog zakona kada se zaposli, odnosno počne da obavlja samostalnu djelatnost na osnovu koje je obavezno osiguran po odredbama ovog zakona umjesto te invalidske penzije određuje se invalidska penzija iz člana 194 stav 1 tačka 2, odnosno člana 194 stav 1 tačka 3 ovog zakona.

Član 196

Kao staž osiguranja računa se vrijeme za koje je korisnik invalidske penzije iz člana 194 stav 1 tačka 1 ovog zakona primao tu penziju u periodu od 1. januara 2004. godine do 31. decembra 2005.godine.

Izuzetno od odredbe člana 62 ovog zakona, korisniku invalidske penzije iz člana 194 stav 1 tačka 2 ovog zakona period proveden u osiguranju sa skraćenim radnim vremenom od 1. januara. 2004. godine do 31. decembra 2005. godine računa se u staž osiguranja kao da je radio sa punim radnim vremenom.

Kod ostvarivanja prava na starosnu, odnosno invalidsku penziju iz člana 31 ovog zakona, za izračunavanje godišnjeg ličnog koeficijenta licima iz st. 1 i 2 ovog člana uzima se lični koeficijent iz perioda u kome je osiguranik ostvario zaradu, naknadu zarade, odnosno osnovicu osiguranja.

Fond unosi u matičnu evidenciju podatke o stažu osiguranja iz st. 1 i 2 ovog člana.

Sredstva za prava po osnovu staža osiguranja iz st. 1 i 2 ovog člana obezbeđuju se iz budžeta.

Član 197

Izuzetno od odredbe člana 17 stav 1 ovog zakona, pravo na starosnu penziju osiguranik stiče kad navrši:

1) u 2004.godini – 60 godina i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 55 godina i 6 mjeseci života (žena) i 19 godina i 6 mjeseci penzijskog staža;

2) u 2005.godini – 61 godinu života (muškarac), odnosno 56 godina života (žena) i 19 godina penzijskog staža;

3) u 2006.godini – 61 godinu i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 56 godina i 6 mjeseci života (žena) i 18 godina i 6 mjeseci penzijskog staža;

4) u 2007.godini – 62 godine života (muškarac), odnosno 57 godina života (žena) i 18 godina penzijskog staža;

5) u 2008.godini – 62 godine i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 57 godina i 6 mjeseci života (žena) i 17 godina i 6 mjeseci penzijskog staža;

6) u 2009.godini – 63 godine života (muškarac), odnosno 58 godina života (žena) i 17 godina penzijskog staža;

7) u 2010.godini – 63 godine i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 58 godina i 6 mjeseci života (žena) i 16 godina i 6 mjeseci penzijskog staža;

8) u 2011.godini – 64 godine života (muškarac), odnosno 59 godina života (žena) i 16 godina penzijskog staža;

9) u 2012.godini – 64 godine i 6 mjeseci života (muškarac), odnosno 59 godina i 6 mjeseci života (žena) i 15 godina i 6 mjeseci penzijskog staža.

Godine života iz stava 1 tač. 1 do 9 ovog člana, čijim navršenjem se u periodu od 1.januara 2004. do 31.decembra 2012.godine stiče pravo na starosnu penziju su godine života do kojih se, u tom periodu, shodno odredbi člana 37 stav 1 tačka 2 ovog zakona, stiče pravo na invalidsku penziju.

Ako osiguranik, kod koga je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću nastala poslije navršenja godina života propisanih za sticanje prava na starosnu penziju iz stava 1 ovog člana, ne ispunjava uslove u pogledu penzijskog staža za sticanje prava na starosnu penziju, stiče pravo na invalidsku penziju, pod uslovom da je gubitak radne sposobnosti nastao do navršenja godina života iz člana 17 stav 1 ovog zakona i da ima navršen penzijski staž koji mu pokriva najmanje 1/3 radnog vijeka.

Član 198

Izuzetno od odredbe člana 17 stav 2 ovog zakona, osiguranik žena stiče pravo na starosnu penziju kada navrši 35 godina staža osiguranja i:

1) u 2004 godini – 50 godina i 6 mjeseci života;

2) u 2005 godini – 51 godinu života;

3) u 2006 godini – 51 godinu i 6 mjeseci života;

4) u 2007 godini – 52 godine života;

5) u 2008 godini – 52 godine i 6 mjeseci života;

6) u 2009 godini - 53 godine života;

7) u 2010 godini – 53 godine i 6 mjeseci života;

8) u 2011 godini – 54 godine života;

9) u 2012 godini – 54 godine i 6 mjeseci života.

Član 199

Izuzetno od odredbe člana 18 stav 2 ovog zakona starosna granica za sticanje prava na starosnu penziju osiguraniku ženi može se sniziti najviše do:

- 1) u 2004 godini – 50 godina i 6 mjeseci;
- 2) u 2005 godini – 51 godinu;
- 3) u 2006 godini - 51 godinu i 6 mjeseci;
- 4) u 2007 godini - 52 godine;
- 5) u 2008 godini – 52 godine i 6 mjeseci;
- 6) u 2009 godini – 53 godine;
- 7) u 2010 godini – 53 godine i 6 mjeseci;
- 8) u 2011 godini – 54 godine;
- 9) u 2012 godini – 54 godine i 6 mjeseci.

Član 200

Na osnovu godišnjeg ličnog koeficijenta utvrđenog za pojedinu kalendarsku godinu prema odredbama čl. 19 do 27 ovog zakona računa se najpovoljniji lični koeficijent koji je osiguranik ostvario u bilo kojih uzastopnih:

- 1) u 2004. godini – 12 godina;
- 2) u 2005. godini – 14 godina;
- 3) u 2006. godini – 16 godina;
- 4) u 2007. godini – 18 godine;
- 5) u 2008. godini – 20 godina;
- 6) u 2009. godini – 22 godine;
- 7) u 2010. godini – 24 godine;
- 8) u 2011. godini – 26 godina;
- 9) u 2012. godini – 28 godina;
- 10) u 2013. godini – 30 godina;
- 11) u 2014. godini – 32 godine;
- 12) u 2015. godini - 34 godine;
- 13) u 2016. godini - 36 godina;
- 14) u 2017. godini – 38 godina;
- 15) u 2018. godini – 40 godina;

Najmanje deset uzastopnih godina iz stava 1 tač. 1 do 4 ovog člana su kalendarske godine u kojima je osiguranik ostvario zaradu, naknadu zarade, odnosno osnovicu osiguranja za najmanje šest mjeseci staža osiguranja.

Ukoliko osiguranik nema deset uzastopnih godina iz stava 2 ovog člana u kojima je ostvario zaradu, naknadu zarade, odnosno osnovicu osiguranja za najmanje šest mjeseci staža osiguranja, za izračun najpovoljnijeg ličnog koeficijenta iz stava 1 ovog člana uzima se onoliko uzastopnih kalendarskih godina u kojima je osiguranik ostvario zaradu, naknadu zarade, odnosno osnovicu osiguranja za najmanje šest mjeseci staža osiguranja, koliko ih osiguranik ima.

Najpovoljniji lični koeficijent računa se tako što se zbir godišnjih ličnih koeficijenata iz stava 1 ovog člana podijeli sa periodom za koji su obračunati.

Ukupni lični bodovi utvrđuju se tako što se ukupni penzijski staž pomnoži sa najpovoljnijim ličnim koeficijentom iz stava 4 ovog člana.

Član 201

U periodu od 1.januara 2004. godine do 31.decembra 2008. godine penzijski staž iz člana 21 ovog zakona može iznositi najviše:

- 1) u 2004 godini – 41 godinu;
- 2) u 2005 godini -- 42 godine;
- 3) u 2006 godini – 43 godine;
- 4) u 2007 godini – 44 godine;
- 5) u 2008 godini – 45 godina.

Član 202

Osiguraniku ženi koja ima manje od 40 godina penzijskog staža za određivanje visine starosne, odnosno invalidske penzije u slučaju invalidnosti prouzrokovane bolešću ili povredom van rada uvećava se staž osiguranja navršen do 31.decembra 2003. godine za 15%, s tim što ukupan penzijski staž ne može preći 40 godina.

Član 203

Postupak za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, odnosno za utvrđivanje penzijskog staža pokrenut do dana početka primjene ovog zakona, okončaće se pod uslovima i na način predviđenim propisima koji su bili na snazi u vrijeme pokretanja postupka, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 204

Lice koje je svojstvo osiguranika imalo po propisima koji su važili prije početka primjene ovog zakona, kao i članovi njegove porodice i članovi porodice korisnika prava po tim propisima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ostvaruju pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Član 205

Udovica koja je ispunila uslove za porodičnu penziju prema propisima važećim do 31.decembra 2003. godine, a koja to pravo nije ostvarila prije početka primjene ovog zakona može na svoj zahtjev ostvariti pravo na porodičnu penziju prema propisima koji su važili do 31.decembra 2003. godine.

Odredba stava 1 ovog člana odnosi se i na udovicu čiji je bračni drug umro prije početka primjene ovog zakona koja je do dana njegove smrti navršila 40 godina života, pa joj se prema propisima koji su se primjenjivali do 31.decembra 2003. godine obezbedjivalo pravo na porodičnu penziju kada navršši 45 godina života.

Član 206

Izuzetno od odredbe člana 44 stav 1 tačka 1 ovog zakona udovica stiče pravo na porodičnu penziju:

- 1) u 2004 godini – ako je do smrti bračnog druga navršila 45 godina i 6 mjeseci života;
- 2) u 2005 godini – ako je do smrti bračnog druga navršila 46 godina života;
- 3) u 2006 godini – ako je do smrti bračnog druga navršila 46 godina i 6 mjeseci života;
- 4) u 2007 godini - ako je do smrti bračnog druga navršila 47 godina života;
- 5) u 2008 godini – ako je do smrti bračnog druga navršila 47 godina i 6 mjeseci života;
- 6) u 2009 godini – ako je do smrti bračnog druga navršila 48 godina života;
- 7) u 2010 godini – ako je do smrti bračnog druga navršila 48 godina i 6 mjeseci života;
- 8) u 2011 godini – ako je do smrti bračnog druga navršila 49 godina života;
- 9) u 2012 godini – ako je do smrti bračnog druga navršila 49 godina i 6 mjeseci života.

Član 207

Izuzetno od odredbe člana 44 stav 2 ovog zakona trajno zadržava pravo na porodičnu penziju udovica koja je, u toku trajanja prava na porodičnu penziju stečenog po članu 44 stav 1 tač. 2 i 3 ovog zakona, navršila:

- 1) u 2004 godini – 45 godina i 6 mjeseci života;
- 2) u 2005 godini – 46 godina života;
- 3) u 2006 godini – 46 godina i 6 mjeseci života;
- 4) u 2007 godini - 47 godina života;
- 5) u 2008 godini – 47 godina i 6 mjeseci života;
- 6) u 2009 godini – 48 godina života;
- 7) u 2010 godini – 48 godina i 6 mjeseci života;
- 8) u 2011 godini – 49 godina života;
- 9) u 2012 godini – 49 godina i 6 mjeseci života.

Član 208

Korisniku prava na dodatak za pomoć i njegu po propisima koji su važili prije početaka primjene ovog zakona, koji je smješten u ustanovu socijalne zaštite za smještaj starih lica, obustavlja se isplata dodatka za pomoć i njegu za vrijeme smještaja u toj ustanovi.

Ako korisnik dodatka za pomoć i njegu snosi, u potpunosti ili djelimično, troškove smještaja iz stava 1 ovog člana ne obustavlja se isplata dodatka za pomoć i njegu.

Pravo na dodatak za pomoć i njegu ne pripada korisniku prava koji ostvari pravo na takvu novčanu naknadu po drugom osnovu.

Član 209

Kontrolu pravilnosti obračuna i uplate doprinosa, osim organa iz člana 175 stav 1 ovog zakona, najkasnije do 31.decembra 2004. godine, vrši i Fond.

Član 210

Po odredbama ovog zakona obavezno se osiguravaju kao osiguranici poljoprivrednici lica koja ispunjavaju uslove iz člana 12 ovog zakona koja su u momentu stupanja u to osiguranje mlađa od 50 (muškarac), odnosno 45 (žena) godina života.

Obavezno se osiguravaju kao osiguranici poljoprivrednici i lica koja ispunjavaju uslove iz člana 12 ovog zakona, a navršila su 50 (muškarac), odnosno 45 (žena) godina života, ako su prije navršenja te starosne granice bili osigurani po osnovu zaposlenja, odnosno samostalne djelatnosti.

Član 211

Lica koja su do dana stupanja na snagu ovog zakona bila obavezno osigurana kao osiguranici zemljoradnici ostaju obavezno osigurani kao osiguranici poljoprivrednici, ako ispunjavaju uslove iz člana 12 ovog zakona.

Lica koja su do dana stupanja na snagu ovog zakona bila obavezno osigurana kao osiguranici zemljoradnici koja ne ispunjavaju uslove iz člana 12 ovog zakona mogu ostati u obaveznom osiguranju poljoprivrednika, ukoliko podnesu zahtjev Fondu u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

Član 212

Izuzetno od odredaba člana 19, člana 22 st. 1 i 2, člana 24 i člana 25 stav 2 ovog zakona za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta ne uzimaju se zarade, naknade zarada i osnovice osiguranja iz 1992. i 1993. godine.

Član 213

Podaci o zaradi za 2003. godinu unose se u matičnu evidenciju na osnovu podataka o zaradi umanjenoj za plaćene poreze i doprinose.

Član 214

Korisniku koji je ostvario neko od prava iz člana 16 ovog zakona ta prava prestaju, ukoliko ostvari pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja kod nosioca osiguranja države koja je formirana na području bivše SFRJ, ako međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, korisniku koji ispunjava uslove za sticanje prava na penziju na osnovu preostalog penzijskog staža, kojeg nosilac osiguranja države koja je formirana na području bivše SFRJ nije uzeo u obzir za određivanje visine penzije, neće prestati pravo, već će mu se ponovo odrediti penzija na osnovu penzijskog staža i zarade iz tog perioda.

Član 215

Korisniku penzije koji ispunjava uslove iz člana 112 stav 3 ovog zakona za ponovno određivanje penzije a kome je visina prava određena po propisima koji su važili do dana primjene ovog zakona, radi ponovnog određivanja visine

penzije zatečeni nominalni isnos penzije prethodno se svodi na lične bodove korisnika.

Svodjenje iz stava 1 ovog člana vrši se tako što se iznos penzije na dan podnošenja zahtjeva dijeli sa uskladjenom vrijednošću penzije za jedan lični bod.

Lični bodovi iz stava 1 ovog člana koriguju se naknadno ostvarenim stažom osiguranja, zaradama, naknadama zarade kao i osnovicama osiguranja na koje je plaćen doprinos, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Lični bodovi utvrđeni na način iz stava 3 ovog člana jesu osnov za određivanje novog iznosa penzije u skladu sa ovim zakonom.

Korisniku prava iz stava 1 ovog člana utvrđuje se povoljniji iznos penzije.

Korisniku koji je pravo ostvario po posebnim uslovima, povoljnijim od opštih uslova, koji su se primjenjivali prije početka primjene ovog zakona, koji ispunjava uslove iz člana 112 stav 3 ovog zakona određuje se penzija pod uslovima i u visini propisanim ovim zakonom, ako je to za njega povoljnije od ranije određene penzije.

Član 216

Ostvarivanje prava na osnovu penzijskog staža navršenog u Republici Srbiji, od dana početka primjene ovog zakona, urediće se sporazumom između Republike Crne Gore i Republike Srbije.

Pitanje naknade po osnovu prava ostvarenih na osnovu penzijskog staža navršenog u Republici Srbiji, do dana početka primjene ovog zakona, urediće se sporazumom između Republike Crne Gore i Republike Srbije.

Član 217

Prijave podataka iz člana 131 tačka 1 alineja 3 za 2005. godinu i ubuduće dostavlja Fondu Direkcija.

Član 218

Upravni odbor Fonda imenovaće se u roku od 60 dana od dana početka primjene ovog zakona

Do imenovanja Upravnog odbora Savjet Fonda nastavlja da obavlja poslove iz svoje nadležnosti i nakon početka primjene ovog zakona.

Član 219

Podzakonski i drugi akti koji su važili prije početka primjene ovog zakona primjenjivaće se i dalje do donošenja novih, ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 220

Podzakonski i drugi akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

Član 221

Danom početka primjene ovog zakona prestaju da važe:

- 1) Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja („Službeni list SRJ”, br.30/96, 70/ 2001, 3/2002 i 39/2002);
- 2) Zakon o osnovama penzijskog i invalidskog osiguranja („Službeni list SRJ”, br.5/2003);
- 3) Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni list SRCG”, br. 14/83, 12/85, 14/89, i „Sl.list RCG”, br. 28/91, 2/92, 18/92 i 20/93);
- 4) odredbe Zakona o doprinosima za socijalno osiguranje („Službeni list RCG”, br.39/93, 3/94,17/94,42/94, 1/95,13/96 i 45/98) koje se odnose na obveznike, osnovice i stope doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje;
- 5) odredba člana 50 Zakona o unutrašnjim poslovima ("Službeni list RCG" br. 24/94 i 29/94).

Član 222

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Republike Crne Gore”, a primjenjivaće se od 1.januara 2004.godine.